KLUB NOVÝCH NEWCOMERS' CLUB

KANADSKÉ LISTY

Second Class Mail. Reg. No. 3088

BOX 520, STATION "D", TORONTO, ONTARIO, M6P 3K1 CANADA

No. 11., Vol. 22., 15. listopadu-November 15th, 1988.

Centre for Russian and East European Studies

November 15, 1988

Ladislav Adamec,
Prime Minister,
Czechoslovak Socialist Republic,
Praha..

Dear Mr. Adamec :

I write to express my profound disappointment and concern that your police authorities took action to prevent the meeting of Symposium 1988 in Prague. As you know from my previous letter of October 13, 1988, we ourselves were to hold, and did hold, a conference on October 28 to 30 on Czechoslovakia - 1918-1988 - Seventy Years from Independence. We received a message of greeting from Symposium 1988 which was read at our meeting, and also several contributions to the scholarly discussions which were also read at the appropriate panels. We also sent a message to the organizers of Symposium 1988 wishing them a successful conference and free discussion of the seventy years of the Republic.

It is a sad fact that the authorities under your command were not willing to permit a few citizens, together with foreign scholars, to commemorate the date of the founding of Czechoslovakia and to review the experience of the Republic during the following seventy years. It is also disheartening that you did not permit several thousand people to manifest their respect for the Republic established on October 28 and 30, 1918, and were brutally treated by the police forces under your authority. The year 1988 will now be remembered, like 1938, 1948 and 1968, as a symbol of the absence of any freedom or independence of the people of the Republic, and of the government itself.

This in all the more poignant in view of the great changes now taking place in the Soviet Union and elsewhere in Eastern Europe under the slogans of *glasnost* and *perestroika*. The Baltic peoples, for instance, have openly manifested their desire for a more independent life within the USSR, and have been permitted to press their demands on the ruling authorities. We are convinced that the same will occur in Czechoslovakia within the near future and that your efforts to stem the rising tide of independent activity will fail.

H. Gordon Skilling

(Professor emeritus and conference organizer)

cc. The President
Informace o Chartě 77
International Helsinki Federation for Human Rights, Vienna

SOUDNÍ PROCES V MOSKVĚ

Vojenské kolegium Nejvyššího soudu SSSR zahájilo (po mnoha odkladech) v Moskvě soudní proces s bývalým prvním náměstkem ministra SSSR J. Čurbanovem (členem Brežněvského klanu). Je obžalován z přijímání úplatků ve výši více než 600 000 rublů (!) ze zneužívání služebního postavení (tak typické pro sovětský systém!). Spolu s Čurbanovem na lavici obžalovaných zasedlo osm (proč jen osm?) bývalých vedoucích pracovníků a vysokých stranických funkcionářů. *"VSL"*

Vladimir Krajina

Botanist honored for contribution to ecology

The Canadian Council on Ecological Areas recently a honored Vladimir Krajina, UBC professor emeritus in botany, for his contributions to ecology in Canada.

Krajina was one of three people presented with an award at the CCEA's annual meeting in Charlottetown, P.E.I.

It was largely due to Krajina's efforts that B.C. passed the first Ecological Reserves Act in Canada in 1971. The province now has 117 nature sanctuaries including one named after Krajina located on Graham Island.

"New York City Tribune"

Czechoslovakia Seen Embarrassed and in a Quandary Over Gorbachev's Policies

BY NARAYAN KESHAVAN
New York City Tribune Staff

WASHINGTON, Oct. 30 — The emergence of *perestroika* (restructuring) in the Soviet Union under the leadership of General Secretary Mikhail Gorbachev has created a quandary for the communist regime in Czechoslovakia, according to a leading dissident leader from the Soviet bloc nation

Dr. Jiri Kotas, who escaped from his motherland in 1979, said. "The [communist] regime is determined to keep power at any cost, undiminished and unchecked with the help of every available [government] agency."

Addressing a gathering at The Heritage Foundation to mark the 70th anniversary of the establishment of the Czechoslovak republic, Kotas, said: "Politically the notion of *glasnost* (openness) for the Czech leadership is very embarrassing. The only legitimacy for the whole [President Gustav] Husak regime after 1969 was his elevation with the help of Soviet bayonets...And [former Soviet strongman Leonid] Brezhnev was portrayed as a second [Vladimir] Lenin. Now with the vigorous anti-Brezhnev campaign going on in the Soviet Union, the Czech regime is desperately searching for some middle road."

Kotas, who is the chairman of the Ottawa, Canada-based The Czechoslovak Federal Council-in-Exile (CSFC), said that because of the policy of *glasnost* and a degree of freedom given to publications such as *Pravda* and *Izvetsia* to run critical articles, these publications have become scarce in Czechoslovakia.

"Certain issues of these publications are mysteriously not available in Czechoslovakia," he said.

Kotas also added that special antennas turned toward the Soviet Union to receive Soviet TV programs were difficult to buy in his country. "Before it was impossible to sell them; now [after *glasnost*] it is difficult to buy them," he said.

As Kotas spoke here, reports from Prague said that 5,000 people rallied in defiance of Czech authorities last Friday, shouting "Gestapo!" at police who cleared them from the historic Wenceslas Square with clubs and water cannons.

Hundreds of police swarmed through the plaza to disperse the demonstrators who assembled on the 70th anniversary of Czechoslovak independence to demand reform and greater freedom, the Associated Press reported .

The crowd defied a week of warnings from the communist regime not to participate in the rally, called by Charter 77, a human rights organization, and four other independent groups. The rally followed what sources asserted was the most extensive arrest of dissidents in recent times. Some 70 people were rounded up.

Kotas, who was born in Prague and worked for Czechoslovakia Academy of Sciences, pointed out that Czechoslovak independence was achieved in 1918 primarily by the work done by Czech exiles living in the United States.

"Between October 12 and October 18 of 1918, the Czech 'Declaration of Independence' was composed, written, rewritten, polished and finally proclaimed here in Washington, D.C.," he noted. "This legacy endures in many minds in [Czechoslovakia] even today."

He added, "In October of 1983... when U.S. and Caribbean forces liberated Grenada, the percentage of Czechs of any age, I would say, who disagreed with the Grenada operation was certainly incomparably smaller than the percentage of disagreeing Americans... Many people regretted one thing — that Czechoslovakia was not a small island somehwere in the Caribbean."

The CSFC is an independent political organization of Czechs and Slovaks actively preparing for the removal of Soviet and Communist rule in their homeland. It is an extension of the Czechoslovak underground movement, 'Verni Zustaneme II' (Faithful We Shall Remain II), which emerged in the mid-70s as an expression of the total rupture between the younger generation and the communist regime.

Youth Venture Capital

Staň se sám sobě šéfem

7500 $

Bezúroční půjčka na otevření vašeho vlastního podniku

Ti mladí lidé, kteří se můžou kvalifikovat jsou :

■ ve věku 18-24 let a nenavštěvují denní studium, nebo

■ ve věku 24-29 let a jsou absolventy středních odborních škol, nebo ti, kteří v minulém roce obdrželi výuční list nebo osvědčení o provozu živnosti.

Podnikejte, volejte (zdarma): HORKÁ LINKA MLADÝCH 1-800-387-0777

(Horká linka odpovídá jenom v angličtině a francouzštině, proto jestliže nemluvíte ani jedním z těchto jazyků, požádejte přítele aby zavolal.)

Program je sponzorován the Ontario Ministry of Skills Development, ve spolupráci s the Royal Bank of Canada, the Ontario Chamber of Commerce a s přispěním místních Chambers of Commerce a Boards of Trade.

Ontario Ministry of Skills Development
Alvin Curling
Minister

IN MEMORIAM

Peter Sands, Vice-President and General Manager, Kodak Canada Inc., died November 26th, 1988. Born in 1939 in Czechoslovakia, Mr. Sands joined Kodak in 1962 after graduating from U. of T. in Engineering Physics.

Kanadské Listy

INDEPENDENT MONTHLY
IN CZECH AND ENGLISH LANGUAGES.

Publisher and Editor: Mirko Janeček.
Editor of English Section:
Monica Sergent-Janecek.

Články, objednávky inserátů, opravy adres a předplatné lze poslat na:
"KANADSKÉ LISTY", Box 520, Station "D", Toronto, Ont. M6P 3K1.

Pokud jsou články podepsané, nemusí se redaktor ztotožňovat s jejich obsahem.

Předplatné na 1 rok:

Kanada a USA ...	*$ 17:00*
Zámoří lodí ...	*$ 19:00*
Zámoří letecky ...	*$ 25:00*

IN MEMORIAM

Ve Vancouver, BC, zemřel 23. září t.r. známý torontský krajan, sportovní novinář, Láda Průdek, 65. Narodil se 22. 11. 1922 v Radotíně a po 2. válce vedl sport v "Mladé Frontě". Po únoru odešel do Kanady. Po tvrdých začátcích se začal znovu zajímat o sport. Byl iniciátorem Svazu svobodných čs. sportovců a v r. 1955 spoluzaložil "Naše Hlasy". Vydal knížku o Olympijských hrách.

Pomůžeme vám našetřit na váš první dům.

Právě je k dispozici plán spoření pro ty, s nízkým nebo průměrným příjmem, kteří plánují koupi svého prvního domu. S pomocí plánu Ontario Home Ownership Savings Plan (OHOSP) můžete z vašich úspor získat úroky a být způsobilí pro OHOSP daňovou úlevu.

Vaše nejbližší finanční instituce vám poskytne formuláře žádosti a všechny podrobnosti ohledně plánu. Nebo, pro víc informací volejte zdarma Ontario Ministry of Revenue.

- v Torontě volejte 965-8470
- v oblasti směrového čísla 416 volejte 1-800-263-7700
- v oblasti směrového čísla 807 volejte 1-800-263-3792
- v ostatních oblastech (519, 613, 705) volejte 1-800-263-3960
- telefonní zařízení pro neslyšící 1-800-263-7776

Ontario Home Ownership Savings Plan
...for the 1st time buyer

Ontario Ministry of Revenue
Bernard Grandmaître Minister

CZECHOSLOVAK (TORONTO) CREDIT UNION LIMITED

KAMPELIČKA

740 Spadina Avenue, Toronto, Ontario M5S 2J2 (roh Spadina a Bloor). Tel.: (416) 925-0557

24 HODINOVÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA

AMERICAN EXPRESS

American Express Travellers šeky BEZ POPLATKŮ!

- Dlouhodobé vklady
- Denní úrokové vklady
- Speciální vklady
- RRSP
- Hypotéky
- Osobní půjčky
- Speciální půjčky na nová auta
- Line of credit
- Šeková konta bez poplatků za šeky

Platíme úrok na šeková konta.

Přijďte, pište nebo volejte pro podrobnější informace.

Otevřeno:
Pondělí, čtvrtek, pátek: 10–7, úterý a středa 10–5, sobota 10–2.

OSOBNĚ

O zdar nedávné návštěvy vydavatele t. l. a jeho paní v Austrálii a na N. Zélandě se zvláště zasloužili tito krajané: Gedošovi v Los Angeles, Millerovi ve Wellingtonu, Štěpánkovi v Christchurch, Matusovi v Mudgeeraba, Špačkovi v Sydney, Urbanovi v Alice Springs, Švehlákovi v Adelaide, Andělovi v Melbourne, Hermutovi v Launcestonu na Tasmánii a Milan Vyhnálek v Burnie na Tasmánii. Všem srdečný dík!

Pražské uzenářství

638 Queen St. West,
TORONTO, ONT. M6J 1E4

Tel.: 364-1787

Pojištění je věc důvěry

Přes 35 let služby naší veřejnosti s největší kanadskou životní pojišťovnou

SUN LIFE OF CANADA

VLADIMÍR VÁLEK, C.L.U.
Senior Representative

Tel. 626-3004

21 Four Seasons Pl., Suite 300, ETOBICOKE, Ont. M9B 6J8.
Východně od 427.

Dr. Ivan Sviták:

Neznámý hrdina Bitvy o Anglii

Dokončení z min. čísla.

nem Morávkem. Dne 8. července 1940, z podnětu spoluobžalovaného Svitáka, podal zprávu o bezvýslednosti své poslední cesty na Moravu neznámé osobě, kterou na Karlovo náměstí přivedl Sviták." Janoušek byl dále obviněn z účasti na organizování útěku dr. Vančury z Uherského Hradiště, jenž se skrýval v lesích u Buchlovic a jehož Janoušek poznal při své první návštěvě Veselí. Byl mu představen MUDr. Hlobilem, lékařem, který se uvedl jako „Ošek" a který přivedl Vančuru z jeho úkrytu. Konečně byl Janoušek obviněn ze zpravodajské činnosti, zejména ohledně leteckého průmyslu a rozšiřování kbelského letiště. Na rub své zprávy připojil poznámku ohledně zatčeného Hynka (Binek), u něhož byly nalezeny osobní dokumenty převáděných důstojníků Langa a Strigla, což se Janoušek dozvěděl od kapitána Fialy. Janoušek také vyzvedl u Filipce a bezprostředně poté předal Sadilkovi vojensko-hospodářské zprávy třetích osob, které byly pořízeny pro plukovníka Svitáka."

Trestný čin obžalovaného Svitáka
(*Doslovný překlad obžalovacího spisu, strany 17-20.*)

Jak bylo vyličeno již v předchozím odstavci, spolupracoval obžalovaný Janoušek spolu s obžalovaným Svitákem, bývalým legionářem, v likvidačním oddělení ministerstva národní obrany. Svitáka, který znal majora Sadílka ze své dřívější vojenské služby, vyhledal Sadílek v dubnu 1940 ve Svitákově služební místnosti u příležitosti jedné ze svých častých návštěv v likvidačním oddělení. V průběhu rozhovoru žádal Sadílek obžalovaného Svitáka, aby ho třetím osobám nepředstavoval pod jeho pravým jménem, ale jako „doktora Navrátila". Při jedné pozdější návštěvě dal Sadílek najevo, že pracuje pro ilegální vojenskou zpravodajskou službu. Jako svého bezprostředního představeného označil major Sadílek nějakého „inženýra Pavla" („inženýr Pavel" bylo krycí jméno podplukovníka Balabána). Dále oznámil Sadílek obžalovanému Svitákovi, že také plukovník Berka je činný v duchu nepřátelském Němcům. Dal pak Svitákovi najevo, že zájem jeho zpravodajské organizace se vztahuje na výrobu zbrojních podniků v Protektorátu. Sadílek si zvláště přál od obžalovaného vědět „co se nyní děje ve zbrojních závodech Protektorátu, na čem se pracuje, v jakém rozsahu jsou zadány zakázky z německé strany, jakého druhu tyto zakázky jsou a kam směřují dodávky." O výstavbě a osobním složení Německu nepřátelské organizace, do níž byla začleněna zpravodajská služba, nechtěl být Sviták informován. Dodal však, že mu bylo jako bývalému důstojníku jasné, že Sadílek musel být činný uvnitř organizace, která jako Německu nepřátelský podnik pracovala na odstranění Protektorátu a znovuzřízení svobodné české republiky.

Ačkoli obžalovaný Sviták podle vlastních odborných znalostí nemohl zprostředkovat žádné závažné zprávy, přislíbil přesto Sadílkovi svou spolupráci a byl jim pak požádán, aby se staral zvláště o údaje z leteckého průmyslu. Pokyny nedostal. Spíše měl podle vlastní úvahy přinášet všechny zprávy o zbrojních závodech v Protektorátu, o nichž se mohl domnívat, „že jako utajované zprávy mohou být k užitku Německu nepřátelské organizaci."

U příležitosti služební návštěvy pověřil Sviták bývalého nadporučíka Filipce, kterému jako bývalému leteckému důstojníku a dnešnímu zaměstnanci „Walter-Motorenwerken" přisuzoval zvláštní znalosti ohledně stavby leteckých motorů, aby zhotovil a předal mu podrobnou písemnou zprávu o stavbě automobilů a motorů firmy „Walter". Při tomto rozhovoru, jemuž byl přítomen spoluobžalovaný Janoušek, dal Sviták na srozuměnou, že zpráva je důvěrná a že je určena pro Německu nepřátelskou organizaci. Sviták byl také přesvědčen, že sám Filipec tento úkol viděl jako podporu českého odboje.

Sviták uznal možnost, že pověřil Filipce, aby napříště oznamoval každou změnu v jím pozorovaném podniku. Spoluobžalovaný Filipec pak připravil zprávu, doslovně citovanou v oddílu II 4 obžalovacího spisu a předal ji na Svitákův podnět spoluobžalovanému Janouškovi, který ji ihned postoupil Sadílkovi.

Někdy koncem května 1940 se Sviták v rozhovoru s dvěma českými železničními zaměstnanci doslechl, že před nedávnem projely dva velké vojenské transporty východním směrem na Českou Třebovou. Tuto zprávu ihned předal Sadílkovi. Sadílek nebyl s touto zprávou spokojen a poukázal na to, že zprávy musí obsahovat podrobnější detaily.

Dále se obžalovaný Sviták účastnil rozhovorů, které Sadílek vedl v jeho služební místnosti se spoluobžalovaným Janouškem ohledně organizace ilegálních přechodů hranic na jižní Moravě pro pašování legionářů. Také obdržel, četl a dále postoupil tři Sadílkovi určené a Janouškem na cestách na Moravu připravené podrobné zprávy o možnostech pašování legionářů.

Po zatčení majora Sadílka 4. července 1940 vyhledal štábní kapitán Procházka, sledovaný v 12 J 274/41 g, obžalovaného Svitáka v jeho služební místnosti. Dne 6. července 1940 dal Svitákovi podnět, aby o Sadílkově zatčení podal zprávu spoluobžalovaným Janouškovi, Máchovi a plukovníku Berkovi a tak je varoval. Dále spolu s Procházkou hledal Sviták zřejmě velmi důležitý zpravodajský materiál, obsažený v zápisníku, který Procházka předal Sadílkovi několik dní před jeho zatčením. Konečně se Sviták účastnil v příštích dnech v Praze několika rozhovorů s podplukovníkem Balabánem, štábním kapitánem Moravcem, plukovníkem Berkou a spoluobžalovaným nadporučíkem Janouškem. Při těchto rozhovorech oznámil Sviták vedoucímu této odbojové skupiny, podplukovníku Balabánovi, Sadílkovo zatčení a dal podnět k nutné reorganizaci spolupráce s Janouškem ve věci transportu legionářů, nutné vzhledem k Sadílkově vyřazení. Tato skutková podstata spočívá na vlastních údajích obžalovaného Janouška, který se k vlastním činům vyjádřil takto: „Přiznávám, že jsem jednou, mohlo to být 8. července 1940, byl Svitákem seznámen na Karlově náměstí s neznámým mužem. Účelem schůzky bylo to, abych podle Svitákových údajů neznámému podal zprávu o výsledku mé cesty na Moravu, protože můj nadřízený, Sadílek, byl v tu dobu zatčen. Neznámý mi nebyl Svitákem ani představen, ani jím nebyl nijak pojmenován. Tehdy jsem neznámému sdělil, že jsem byl z pověření Sadílka na Moravě, abych vyhledal nové hraniční přechody pro transporty české legie do zahraničí, ale že jsem neuspěl. S neznámým jsem se už nesetkal, protože jsem byl příštího dne zatčen. Na dalším setkání jsme se nedomluvili. Popírám, že jsem věděl nebo že vím, kdo tento neznámý byl. Popírám také, že jsem v rámci své ilegální činnosti byl někdy v Nitře, Bratislavě nebo vůbec na Slovensku. Popírám, že cokoli zatajuji a tvrdím, že moje nynější údaje jsou správné a úplné."

(*Konec doslovného překladu, dále obsah posledních sedmi stran obžalovacího spisu, jež popisují trestné činy obžalovaných Máchy a Filipce. IS*)

V květnu 1940 se obrátil major Sadílek na štábního kapitána Máchu, jemuž se představil jako „doktor Navrátil" a pod záminkou dopisu od Balabána, jehož Mácha znal z MNO jako osobního referenta II. oddělení, žádal Máchu o seznam strojíren a železáren v Protektorátu. Při další návštěvě dal Sadílek Máchovi dotazník s 21 specifickými otázkami, týkajícími se výrobků, počtu, dopravy, zaměstnanců, surovin, zásob, vedení továrny, nálady dělnictva, sabotáží, protiletecké obrany a možnosti krádeže plánů. „Mácha se sešel se Sadílkem celkem šestkrát, přičemž na třech schůzkách byl přítomen spoluobžalovaný Sviták." Filipcův případ byl podobný. „Jak bylo již zmíněno při trestném činu spoluobžalovaného Svitáka, obžalovaný Filipec, zaměstnaný jako technický korespondent firmy „Walter Auto- und Flugzeugmotoren", se stal Svitákovým důvěrníkem počátkem června 1940, když ho navštívil ve věci úkolu od Sadílka." Filipec byl pověřen vypracovat a vypracoval zprávu o svém podniku." Sviták se dohodl s Filipcem, že bude dodávat napříště i běžné doplňující zprávy. Filipec přislíbil svou spoluúčast a vyhotovil následující zprávu, ačkoli mu bylo jasné, že jde „o naprosto zakázanou a utajovanou věc", a že „Sviták chce použít zprávy pro nepřátelskou cizinu". Zpráva uváděla, že podnik má 250 úředníků, 1300 dělníků a pracuje převážně na vojenských zakázkách. Pro Itálii se vyrábí 50 leteckých motorů Sagitta o 50 KS, pro Rumunsko 50 motorů Major 6 o 220 KS pro hydroplány, motory Bramo se montují do Junkersů. „Na základě dohody se Svitákem předal obžalovaný Filipec zprávu spoluobžalovanému Janouškovi. Další úkol od Svitáka, připravit rozsáhlou a podrobnou zprávu o „Waltrovce", Filipec nesplnil."

(Obžalovací spis uzavírají odkazy na průkazní materiál. Soudní řízení proběhlo 18. března 1942 v Berlíně a s výjimkou obžalovaného Máchy byli všichni odsouzeni k trestu smrti. V téže době, na jaře a v létě 1942, proběhla řada dalších procesů u téhož soudu v Berlíně a jeden z nich je detailně popsán v knize Jana Filipka, The Shadow of the Gallows, Pal Springs 1985. IS)

Závěry

Obžalovací spis odráží pouze zlomek aktivity Obrany národa a pravý obraz odbojových hrdinů, zde zmíněných, vystoupí teprve když uvedeme alespoň některá další fakta.

Plukovník Otakar Sviták byl vedoucí osobností Obrany národa a byl pověřen již od jara 1939, nebo dříve, odsunem leteckého personálu z ohrožené republiky a pak z Protektorátu. Tohoto nejdůležitějšího úkolu odboje v letech 1938-1940 se zhostil vynikajícím způsobem, protože až do zatčení většiny členů Svitákova organizace ilegálně převedla přes hranice asi tisíc vojenských odborníků, převážně letců, mimo hranice Protektorátu. Tato skutečnost byla po válce známa širšímu okruhu osob, v tomto smyslu byl napsán Svitákův nekrolog, byla uspořádána posmrtná tryzna a plukovník Sviták byl povýšen in memoriam na generála letectva, což byl jedinečný případ. Tyto skutečnosti jsou dnes buď zapomenuty nebo záměrně zamlčovány, případně zkresleny tím, že Svitákův obhájce, JUDr. Horst Pelckmann, za úplatek 20.000 K ovlivnil na podnět Svitákova bratra Jaroslava stylizaci obžaloby v tom smyslu, že Svitákova pravá úloha velitele nevystupovala do popředí. Rozhodující důvod zkreslení je však v tom, že plukovník Sviták nedoznal protokolárně žádné skutečnosti, jež nebyly gestapu známy od dříve zatčených. Tím se celý důkaz viny posunul v procesu k Janouškovým návštěvám ve Veselí, k obětnímu beránkovi Sadílkovi, nikoli k Svitákově vedení, ačkoli z procesu zřetelně vyplývá, že to byl on, Sviták, kdo udržoval spojení s vedením Obrany národa, s Balabánem a Morávkem. Z obžalovacího spisu rovněž vyplývá, že gestapo používalo od března 1940 dříve zatčených a opět propuštěných osob (Binek, „Martin") jako „volavek", ale že jejich rozhodujícím úlovkem byl Procházkův zápisník. Ve spisu se neodráží značný rozsah aktivity Svitákovy skupiny před březnem 1940, kdy transporty odcházely přes Veselí dvakrát týdně a před 1. zářím 1939, kdy směřovaly přes Ostravu a Beskydy do Polska. Téměř všichni vojáci druhého odboje odešli těmito dvěma cestami, jež organizoval plukovník Sviták z Legiobanky a z likvidačního oddělení MNO. Ve spisu jsou jen marginálně zmíněny Svitákovy schůzky s plukovníkem Balabánem a štábním kapitánem Morávkem na Karlově náměstí, ačkoli z protokolů gestapa je zřejmé, že byly prvořadě důležité a byly příčinou opakovaného mučení Svitáka pověstným gestapákem Fleischerem. Z tohoto nejhoršího Svitákova utrpení zbývá v protokolu gestapa jen kryptická poznámka „Er hat das Verhör überstanden". Gestapo se tedy nedozvědělo o kontaktech, které v téže době udržoval plukovník Sviták s vedením Obrany národa, se sovětskou výzvědnou službou a s dalšími domácími zpravodajskými organizacemi. Co však gestapo vědělo, stačilo k trestu smrti.

BITVA O ANGLII

Vězeň gestapa, 1940-1942

> *„Never in the field of human conflict was so much owed by so many to so few." „Dosud nikdy v dějinách lidských zápasů nepoukázala tak malá hrstka jedinců tolik služeb tak mnohým."*
>
> Winston Churchill, Bitva o Anglii, 1940

Po pádu Francie v červnu 1940 nabyla otázka kontroly vzdušného prostoru nad Anglií na strategickém významu, protože bez této kontroly nebylo možné provést invazi britských ostrovů. Tím se stalo letectvo rozhodující zbraní léta a podzimu 1940. Slova Winstona Churchilla se vztahovala právě na ony piloty, kteří svádělí denně letecké souboje s Luftwaffe. Český četař Josef František od Prostějova měl do konce září 1940 primát — největší počet sestřelů nepřátel ze všech pilotů Bitvy o Anglii. Dne 18. srpna 1940 byla prohlášena bojeschopnou 310. čs. stihací peruť, jejíž celá polovina pak zahynula. V Bitvě o Anglii se proslavily další čs. stihací perutě, 311., 312. a 313., jejichž historie byla nejlépe popsána plukovníkem letectva Alexandrem Hessem v knize Byli jsme v Bitvě o Anglii, (New York 1943, Praha 1947). Hned první bojové nasazení 310. perutě dne 26. srpna 1940 ocenil letecký podmaršálek Leigh Mallory blahopřejným telegramem veliteli 310. perutě Alexandru Hessovi. Oficiální zpráva britského ministerstva letectví pravila doslova toto: „Polish and Czech pilots took their full share in the battle. They possess great qualities of courage and dash. They are truly formidable fighters." „Polští a čeští piloti se plně účastnili bitvy. Mají vynikající vlastnosti odvahy a pohotovosti. Jsou opravdu úžasnými bojovníky." V této bitvě, která byla leteckou obdobou Marathonu, několik stovek pilotů čelilo obrovské převaze Goeringovy Luftwaffe. Byly značné ztráty, zahynulo asi 700 pilotů Royal Airforce (RAF), mezi nimi mnoho Poláků a Čechů. České letecké jednotky ve Velké Británii čítaly tehdy několik set osob a mnozí z československých stihačů v RAF zahynuli v první fázi války. Akce odsunu letců, zahájená vedením Obrany národa na podzim 1938, nesla své ovoce. Když byl plukovník Otakar Sviták zatčen gestapem, byl už jeho úkol splněn. Svou osobní Kalvárii měl teprve před sebou.

Zatímco na nebi nad Anglií probíhala bitva pilotů, byli noví vězni v Pečkárně podrobováni hrůzným výslechům a mučením pověstného gestapáka, komisaře Fleischera. Podle názoru jednoho z obžalovaných, inženýra Bohuslava Máchy, šlo po řadu měsíců pouze o výslechy ohledně průmyslové špionáže, jíž vskutku prováděli tři zatčení inženýři Mácha, Filipec a Janoušek. Inženýr Mácha zdůrazňoval, že byl prostě přidružen k vyšetřování a k procesu s Otakarem Svitákem, avšak že s jeho případem, který souvisel s činností Sadílka a Berky, neměl nic společného. Po několikaměsíčním vyšetřování na pražském gestapu byl Otakar Sviták počátkem roku 1941 převezen do Drážďan do řádného vězení a policejní vazba byla skončena. V Pečkárně byl Otakar Sviták strašlivě mučen. Teprve 3. března 1941 byla povolena jeho ženě Jarmile a bratru Jaroslavu návštěva vězně v Drážďanech, kterou vylíčila ve svých vzpomínkách paní Marie Inka Svitáková takto: „Pohled na zbídačelého Otu byl žalostný. Měl vyražené skoro všechny zuby, byl téměř hluchý a stále si dlaní u ucha pomáhal, aby Jarku vůbec slyšel. Seděli u úzkého dlouhého stolu, v čele teta Jara, proti ní Oto. Na dlouhé straně z jedné strany tatínek (Jaroslav Sviták), proti němu esesák. Teta Jara se k Otovi nesměla přiblížit a marně se pokoušeli podat si aspoň ruce. Ponurá místnost se zamřížovaným, vysoko položeným oknem, zvuky těžkých kroků po zuby ozbrojené stráže, patrolující s průšackou přesností. Napřed Oto ani mluvit nemohl, otvíral ústa jakoby s námahou, pohyboval bezhlesně rty, ale pak se rozpovídal a stále se tázal. Na děti, na finanční poměry své rodiny, na stařenku, na nás všechny. Říkal, že má vyšetřování za sebou, tedy to nejhorší, a že čeká s důvěrou na soudní verdikt a po odpykání trestu na návrat domů. Jak tatínek, tak ubohá Jarka tomu rádi uvěřili a celá návštěva byla zakončena tím, že odjížděli z Drážďan povzbuzeni ubožákem Otou. Uvěřili tomu i proto, že je o tom ujistil i vyšetřující soudce, který měl vybrané chování, byl ochoten přijmout úplatek, nevím již v jaké výši, a naznačil, že je přesvědčen, že ortel bude mírný. Návrat domů byl plný optimismu, přesto že představa zubožděného Oty byla krutá. Ale žil a věřili jsme, že se vrátí mezi nás." Bohužel, bezprostředně po této návštěvě došlo k dalšímu policejnímu vyšetřování. Komisař Fleischer z Prahy pochopil, že podstatou Svitákovy odbojové činnosti nebyla průmyslová špionáž, ale něco významnějšího.

Pražské gestapo usilovalo na jaře 1941 o konečné rozdrcení Obrany národa a na podzim 1941 se projevil tvrdší kurs nového Reichsprotektora Reinhardta Heydricha masovým zatýkáním a stanným právem, vyhlášeným 28. září 1941. V této souvislosti musely vyjít najevo nové okolnosti Svitákovy činnosti, protože sám Fleischer se vydal znovu do Drážďan, podrobil Otakara Svitáka nové řadě výslechů, při nichž bo

téměř umučil k smrti a které ze zdravého člověka udělaly žijící trosku. V tomto stavu byl jak plukovník Sviták, tak jeho spoluobviněný podplukovník Mila Berka, převezení do samovazby v baltské pevnosti Gollnow, kde Berka zemřel, aniž se dočkal procesu, zatím co Sviták čekal na soud. Spoluvězni, kteří se vrátili z Gollnowa, vyprávěli, že na vycházkách Sviták ovlivňoval vězně svou životní moudrostí a odůvodňoval, proč je nejvyšší osobní oběť nutná, má-li národ žít. Z Gollnowa se také zachoval Svitákův portrét — kresba jednoho ze spoluvězňů — portrét člověka čekajícího na smrt. Počátkem roku 1942 byl Sviták převezen do Berlína, do vězení v Plötzensee. Soud vynesl 18. března 1942 rozsudek — trest smrti. Berlínský právní zástupce Horst Pelckmann, Berlin W 15, Kurfürstendamm 26a, podal jménem manželky, Jarmily Svitákové, žádost o milost a Otakarův bratr, inženýr Jaroslav Sviták, se pokusil o intervenci prostřednictvím svého někdejšího kolegy z kopřivnické Tatry, německého ředitele Hanse Ledwinky. Ledwinka osobně znal svého bývalého nadřízeného, závodního Leopolda Svitáka, účastnil se stavby jeho prvního „tatrovácképo" automobilu v roce 1897 a dala se tedy předpokládat jistá účast. Na prosebný dopis o pomoc, který mu psal inženýr Sviták dne 26. března 1942, odpověděl ředitel Tatry, Ledwinka, který znal Otakara Svitáka jako praktikanta z Kopřivnice před první světovou válkou, dopisem z 13. dubna 1942: „Sie können sicher sein, dass ich mein mögliches versuchen werde. Es ist selbstverständlich, dass ich über diese Sache Schweigen bewahren werde." Otakarův bratr Jaroslav Sviták se rovněž snažil prostřednictvím německého advokáta Pelckmanna docílit odkladu výkonu rozsudku úplatky, měl však úspěch jen v tom, že odkoupil fotokopie vyšetřovacích protokolů drážďanského gestapa, jež byly součástí obžalovacího spisu. Našel jsem je kdysi v otcově pozůstalosti a dal je svému bratranci, synovi Otakara Svitáka jako rodinnou památku. Po rozsudku zbývalo odsouzenému 90 dní života. Snad by se byl podařil odklad trestu, kdyby do vývoje nezasáhla opět dramatická událost — heydrichiáda.

Po rozsudku byly odsouzenci povoleny dvě návštěvy rodinných příslušníků v berlínské věznici, první dne 23. dubna 1942 a druhá, poslední, dne 7. června 1942. V obou případech navštívila vězně jeho žena Jarmila s bratrem Jaroslavem. Popis návštěvy je zachován ve vzpomínkách mé matky: „Otova lhůta se krátila, smrt se blížila víc a víc. Jarka shánělа peníze na podplácení, tatínek (Jaroslav Sviták) konexe. Ale heydrichiáda zabránila jakékoli intervenci, ať již peněžní nebo jiné. Otův osud byl zpečetěn. Poslední návštěva byla určena na 7. června 1942. Cesta do Berlína byla martyrium. A přece si Jarka předsevzala, že věří v Otovo omilostnění, v jeho návrat a že i jeho o tom přesvědčí. Byla jsem s tatínkem a Jarkou na nádraží. Oba byli velice sklesli, teta byla bledá jako smrt a vyhlížela, jako by měla každou chvíli omdlít. Nemluvili jsme. Z okna rychlíku do Berlína se na mne dívali dva lidé, naplnění strachem ze smutného setkání. Mám tu účet za pobyt v hotelu Excelsior v Berlíně: „Grösstes Hotel des Kontinents, 600 Zimmer, 750 Betten. Zimmer Nr. 109, Zimmerpreis RM 18. Datum 7. Juli 1942." A pohlednice s tatínkovým roztřeseným písmem oznamuje: „Berlín, 8.7.1942. Dojeli jsme dobře a vláčíme se ve zdejším vedru jako mouchy. Jsem rád, že zítra budeme moci již zase odtud vyrazit. V pátek ráno budu doma a těším se na shledanou." ... Tatínkova návratu jsem se bála, ale kupodivu se vrátil klidnější, než byl při svém odjezdu, snad i jeho nakazila Jarka svým optimismem. Ovšem Oto byl jen kost a kůže, k nepoznání změněn, oči se mu horečně leskly, ale mluvil klidně, byl to zase po psychické stránce bývalý Oto, který se uměl i za nelidských okolností podívat skutečnosti do tváře. Tak mi Otu popisoval tatínek i Jarka. Rozloučení bylo srdcervoucí. Je téměř nepochopitelné, jak je možné v klidu a přemáhání sebe sama odcházet od delinkventa a chtít vyvolat naději a víru v zázrak ... V srpnu 1942 jsme byli na Hukvaldech u stařenky. Myslím, že to bylo v noci na 26. srpna, kdy za námi do podkroví vyděšené přiběhla Milada, abychom chvátali do stařenčiny ložnice, že pendlovky bijí a bijí. Boženka (Otakarova sestra - I.S.), stála před hodinami a počítala: 50, 51, 52, až do sta — a pak bylo zlověstné ticho. Hodiny pak tikaly dále, pravidelně a klidně, ani příští den se nezmýlily v počtu úderů. Stařenka řekla „to je zlé znamení". Sama nevěděla ani o Otově odsouzení, ani o Ádově zatčení, ale znělo nám to v uších. Když šel tatínek ráno pro noviny, dozvěděl se již cestou, že v rubrice „Popraveni byli" je uvedeno Otovo jméno. Zemřel pod katovou sekerou tu noc, kdy hodiny odbíjely oněch osudných sto úderů. Otovi bylo večer oznámeno, že ve 4 hodiny 26 minut zemře. Začal psát dopis na rozloučenou své rodině a vzpomněl si jistě i na matku, která se za něj trvale modlila. Bylo jí 81 let. Zprávu o Otově smrti přijala statečněji, než jsme očekávali. Jarka hroznou zvěst dostala v Náklu, kde byla u svých rodičů. Po krátké době jí byly doručeny Otovy svršky a krásný dopis, psaný ve stínu popraviště."

Poslední dopis Otakara Svitáka ženě Jarmile zní takto: „Snažil jsem se být vždy dobrým vojákem a důstojníkem a musím být připraven i na to, že přijde konec. Jsem připraven přijmout to, co mi osud uložil a jsem klidný. Píši v noci a je to můj poslední dopis, neboť dnes ráno se s Tebou a s dětmi rozloučím navždy. Zbývá mi ještě několik hodin, které trávím ve vzpomínkách na Tebe, na děti a na všechny, kteří jste mně byli drazí. Právě tyto vzpomínky mě posilují, že zůstávám klidný. Napsal jsem Ti nedávno, že jsem nikdy zbabělcem nebyl a nebudu, a nejsem jím ani nyní, v posledních chvílích svého života. Dnes ráno, časně ve 4,26 se rozloučím se svým životem." Name des Briefschreibers: Sviták Otakar, Berlin-Plötzensee, Königsdamm 7, den 26. VII. 1942. Poprava byla oznámena v českém tisku s řadou dalších jmen popravených, jejichž kolony se objevovaly ode dne Heydrichovy smrti, 4. června 1942, pravidelně. Jako součást „retribuční akce" byl popraven bývalý předseda vlády generál Eliáš, 10. června byly vyhlazeny Lidice, 30. června 1942 bylo popraveno 115 osob a pak další, mezi nimi mnoho vojáků z Obrany národa, včetně podplukovníka Josefa Mašína. Zprávu přetiskl časopis českého exilu v Londýně. O rok později (2. prosince 1943) předával československý zpravodaj v Ankaře M. Hanák do Londýna zprávy z domova a zaznamenal jména čtrnácti popravených generálů, deseti plukovníků, mezi nimi Svitáka a dvanácti podplukovníků, mezi nimi Berky. Tato zpráva udávala, že podle údajů tehdejšího protektorátního ministerstva vnitra Heydrichovu smrt zaplatilo životem 18.000 lidí. Smrt jednotlivce se stala položkou v statistickém součtu obětí heydrichiády.

Dne 27. května 1942 dva angličtí parašutisté, Josef Gabčík a Jan Kubiš smrtelně zranili generála SS Reinharda Heydricha, když v zatáčce v Kobylisích jeho otevřená Mercedeska jela poměrně pomalu a poskytovala příležitost k pomstě na nenáviděném říšském protektoru. Jeho zástupce, Karl H. Frank, navštívil přístiho dne Hitlera, který ho žádal, aby dal hned zatknout a pro výstrahu popravit 20.000 Čechů. Frank navrhl Hitlerovi zastřelení sedmi tisíc českých rukojmí v koncentračních táborech jako součást retribuční akce. Téhož dne byl vyhlášen výjimečný stav, podle něhož měl být zastřelen každý, kdo se po 8. hodině večer objeví na ulici a nezůstane stát na první výzvu. Při policejní razii v noci z 28. na 29. května 1942 bylo zatčeno mnoho lidí při prohlídkách bytů a při hledání parašutistů, odbojářů a policejně nehlášených osob. Na jejich přechovávání byl vyhlášen trest smrti pro celou rodinu. Tehdy u nás žil jako taková policejně nehlášená osoba Svitákův synovec a spolupracovník, poručík-letec Adolf Pitr-Bartoň, který se po strýcově zatčení skrýval na Českomoravské vysočině, v Brně a v Praze. Prohlídka se však domu na třídě krále Alexandra číslo 9, kde jsme tehdy bydleli, vyhnula a bratranec Áda odjel, aby neohrožoval rodiny svých příbuzných. Bezprostředně poté visely denně na ulicích nové plakáty s desítkami a stovkami jmen osob, popravených pro „schvalování atentátu". Hrůzná retribuce v Lidicích 10. června 1942 vzbudila odpor k nacistické brutalitě všude na světě. Nacisté oznámili, že nenajdou-li se pachatelé do 18. června 1942, retribuce se ještě zostří. Dva dny před tímto termínem se jeden ze skupiny parašutistů, Karel Čurda, rozhodl udat své kamarády, inkasovat značnou peněžní odměnu za svou zradu a přivést gestapo na stopu „tety" Moravcové, jejíž kolo použil buď jeden z parašutistů, anebo její syn Ať'ka při atentátu. Paní Moravcová spáchala sebevraždu při zatčení, ale její muž Alois Moravec a syn Ať'ka padli gestapu do rukou. 18. června ráno zahynula pak v kryptě kostela svatého Karla Boromejského v Resslově ulici v Praze celá skupina parašutistů. O atentátu existuje dnes rozsáhlá literatura. Příběh parašutistů byl několikrát zfilmován, ale smysl akce zůstává stále nejasný, protože byl utajen i před členy londýnské vlády. Nejspolehlivější informace podal asi plukovník František Moravec, vedoucí vojenské výzvědné služby, a plukovník generálního štábu Jaroslav Šustar, jehož úkolem byl výcvik čs. parašutistů v Anglii. Od přímého účastníka, majora Antonína Bartoše, M.C., který od roku 1942 úspěšně operoval na Moravě, víme, že tajné cvičiště parašutistů bylo v pustinách severního Skotska, mezi pobřežím a jezerem Loch Morrar, a jiné, STS 46, (Secret Training Station) poblíž Newportu v panském sídle, kde byl velitelem výcviku pro zvláštní úkoly nadporučík Hrubec. (Antonín Bartoš, Clay-Eva volá Londýn. Hlášení z let 1939-1945. Zapsal Radomír Kunc. Brno 1946, reprint N., Y. s.d.) Domácí odboj akci atentátu ani nevyvolal ani neschválil, protože se jevila jako zcela neúčelná. Jedním z jejích důsledků byla skutečnost, že atentát urychlil popravy již uvězněných a odsouzených, mezi nimiž byl i Otakar Sviták.

O atentátu na Heydricha jsem se poprvé dozvěděl ve večerních zprávách 27. května 1942, kdy rozhlas opakoval stále totéž hlášení o stanném právu a o zákazu vycházet na ulici mezi devátou večerní a šestou hodinou ranní. Tatínek se pokoušel hned chytit Londýn. Nepamatuji se, zda tam byl nějaký komentář. Nabádal mě, abych byl ve škole velmi opatrný, snad proto, že mi tak dobře rozuměl. Udělal jsem však pravý opak, protože v nadcházejících dnech perzekuce jsem zorganizoval v sextě B reálného gymnázia v Dejvicích účinnou akci otevřeného ignorování kolaboranta, který s námi chodil do třídy. Zachoval se o tom dokonce dokument v třídním časopise sexty B Reálného gymnázia v Praze XIX, kde je pod záhlavím „VYHLÁŠENÍ VÁLKY PAVLÍKOVI ET COMP." uvedena nedatovaná, ale mou rukou psaná výzva: „Hošil Pavlík, Opica, Tvrdík a Duchi se rozhodli, že netáhnou s klasou a udělali se proti nám. Ode dneška je nebude nikdo zdravit, mluvit s nimi, budeme jednat jako kdyby tu nebyli, jen při případných výtržnostech jim dáme korporativně do držky. Kdo souhlasí, ať se podepíše, kdo ne, ať jde obejmout Pavlíka. Howgh. Sviťa." Tento dokument podepsali všichni spolužáci ve třídě, z nichž tři, Jan Renner, Ctirad Smolík a Lubor Vorel dnes žijí na západě. Objekty bojkotu byli kluci, kteří pekli s údajným kolaborantem Pavlíkem, jenž měl německou matku a projevoval v hodinách němčiny profašistické smýšlení. Tento dokument měl pro mne velmi nepříjemné následky, protože zavdal příčinu k stížnosti, kterou podal ve dnech heydrichiády Pavlíkův otec, inženýr Pavlík, lesní rada ministerstva zemědělství, tehdejšímu řediteli školy Oldřichu Starému. Inženýr Pavlík na mne podal písemné udání, v němž prohlásil, že jsem jeho syna nazval „německou sviní, která by potřebovala na čelo namalovat hákový kříž" — což byla pravda — a vyžadoval mé vyloučení z gymnázia. Tatínek šel proto hned nazítří do školy za ředitelem gymnázia, profesorem Starým a za inženýrem Pavlíkem na ministerstvo zemědělství, zatímco maminka navštívila paní Pavlíkovou a mého třídního profesora, latináře Karla Havránka. Všichni byli vyděšeni možnými následky, ale tatínkovi se podařilo přesvědčit inženýra Pavlíka, aby dopis vzal zpět, protože mu slíbil, že přestoupím na jiné gymnázium. Tento konflikt se odehrál začátkem června 1942 a je popsán v rukopisných vzpomínkách mé matky, paní Marie Inky Fleischhackerové-Svitákové.

Druhý důsledek byl horší, protože v červnu 1942 byl zatčen bratranec Áda, poručík-letec Adolf Pitr-Bartoň, spolupracovník strýce Oty, který žil u nás v Praze jako policejně nehlášená osoba a byl rovněž členem ilegální vojenské organizace. Bratranec Áda odejel během Heydrichiády z Prahy, skrýval se pak na Českomoravské vysočině, ale byl v létě 1942 zatčen, mučen v brněnských Kounicích, pak vězněn v koncentrácích. Rozsudku smrti unikl jen ve zmatcích koncem války. V Brně na Kounicích prodělal řadu hrozných výslechů gestapa, byl odsouzen k smrti v roce 1943, ale k výkonu rozsudku už nedošlo, protože v roce 1944 se začal hroutit německý odpor a Áda byl transportován do koncentráku v západním Německu. Zde byl osvobozen americkou armádou a vrátil se do Prahy v květnu 1945 ve své trestanecké uniformě, kost a kůže. (Mimochodem, na osvobození koncentráku s českými a polskými vězni si vzpomínal důstojník tehdejší americké armády, Royce Delmatier, dnes profesor politických věd a můj kolega na kalifornské univerzitě v Chicu.) Alexej Čepička se později postaral o nápravu a poslal bratrance Ádu na pět let na Mírov. Zde byl Áda v cele s jakýmsi Peškem, který prý vyšetřoval smrt Jana Masaryka v březnu 1948. Po svém propuštění mi vykládal podivné historie, o nichž se dozvěděl ve věznici od očitých svědků situace v Masarykově pracovně 10. března 1948. Vzbudil tím můj zájem o tuto otázku. Byly to první zvěsti, které jsem slyšel o vraždě Jana Masaryka a zpočátku jsem jim nevěřil. Ale Áda byl opravdu v cele s vyšetřujícími důstojníky-bezpečáky, které poslal Slánský na Mírov a kteří vykládali historky, nad kterými vstávaly vlasy na hlavě. Opakoval mi je po svém propuštění, když jsme se vídali o prázdninách na Hukvaldech. Dělal závozníka a byl velmi šťasten, když byl v roce 1968 částečně rehabilitován a vrácena mu hodnost plukovníka-letce.

Nejen strýcovy, ale i Ádovy životní osudy na mne měly značný vliv a do jisté míry předurčily moje politické názory a jednání v kritických situacích. Kdybych nebyl slyšel Ádovy příběhy z války a z vězení, sotva bych později četl s takovým ohromením líčení smrti Jana Masaryka ve Spiegelu (1965), jež tak přesně souhlasilo s tím, co mi Áda říkal o deset let dříve a čemuž jsem tehdy sotva věřil. Strýcův i Ádův život odrážely dramaticky osudy české střední vrstvy v období světových válek. Životy strýce a bratrance, životy vojáků a letců, vlastenců a humanistů jsou svázány s utrpením Evropy za druhé světové války a s jejími následky během období studené války. Ale ve strýci i bratranci se zračí také jakési vlastnosti rodu — osud, kletba nebo rodový úděl Svitáků. Berou vážně to, co dělají, nedovedou lehce proplouvat a nesou tedy důsledky svých názorů a postojů. Tato nemoderní neohebnost, neschopnost přizpůsobit se moci za cenu kapitulace, to je ovšem v jiném hledisku právě ona integrita člověka, „das Unzerstörbare im Menschen", jak by řekl Franz Kafka, morální kvalita, která trvá navzdory všemu a jež nakonec vítězí, protože co nám konec konců zbývá, nezbýváme-li sami sobě jako celistvé osobnosti? Prastařeček Josef Sviták byl kdysi hukvaldským vlastencem navzdory rakušácké byrokracii, stařeček Leopold Sviták odporoval germanizaci a platil daň za to, že bral techniku tak vážně, strýc Oto bojoval a padl za stejnou myšlenku a plukovník-letec Adolf Pitr-Bartoň žil s touž integritou, jíž snad dědíme po předcích.

V roce 1942 mi bylo šestnáct let, četl jsem horlivě Nietzscheho a Voltaira, světovou literaturu, hrál na housle a na basu, miloval jazz, psal surrealistické verše, chodil do taneční hodin a obdivoval magicku dívku ze skleněného domu. Stejně jako většina Čechů té doby jsem si myslel, že Heydrich dostal to, co zasluhoval a nezměnil jsem tento názor ani po represi v Lidicích, ovšem jen proto, že jsem nebyl schopen uvědomit si vůbec širší souvislosti a ani jsem o nich nepřemýšlel. Dnes je ovšem historiku zřejmé, že atentát na Heydricha neposloužil národnímu odboji ani po morální, ani po politické stránce, protože přímým důsledkem bylo decimování dalších možných pracovníků odboje. Atentát sice posílil prestiž londýnské vlády a lidická tragédie učinila nacistický teror zřejmějším, ale vojenská hodnota tohoto zásahu byla velmi sporná, protože nacistická perzekuce české inteligence usnadnila zhroucení české demokracie a posílila šance odpůrců demokratického zřízení. Dodnes je sporné, v jaké strategické souvislosti a proč byl atentát proveden, ale bereme-li v úvahu krajně problematická rozhodnutí, která tehdy činil prezident Beneš ohledně čs. zahraniční politiky, zdá se, že to byl jeden z jeho omylů. Atentát byl jen marginálií v análech druhé světové války, význam události bývá zveličován a pouze zakrývá podstatný fakt, že v okupovaném protektorátu byl relativní klid.

Konečně musím uvést, že jsem znal Ať'ku Moravce. V roce 1940 a 1941 byl na prázdninách v Holoubkově u Rokycan a chodíval hrát volejbal do sokolovny u rybníka. Byl asi o dva roky starší než já a měl pěkný plnovous, což bylo znamením zralosti. Pracoval Na závirce, to jest v lese směrem k Mýtu a byl zde na jakési brigádě. Studoval tehdy obchodní akademii a slyšel jsem, že se 15. března 1939 popral s Němci. Byl to hezký,

silný kluk střední postavy, ale nepobyl v Holoubkově dlouho a nevím, zda tam byl tehdy s rodiči nebo sám. Aťkovo kolo bylo po atentátu vystaveno na Václavském náměstí ve výloze u Bati a my jsme museli povinně kolem výlohy defilovat. Netušil jsem, že kolo patří kamarádovi, s nímž jsem hrával volejbal v holoubecké sokolovně. Do tohoto týmu tehdy patřil i Karel Husa, dnes profesor hudby a známý skladatel, vynikající sportovec a hokejista Míla Vinš, Pepíček Stuna, který později naše v Terezíně umírajícího Roberta Desnose a tragicky zahynuvší Láďa Kudrna, skvělý kluk. Aťka Moravec byl snad přímým svědkem atentátu. Znal jak Josefa Gabčíka tak i Jana Kubiše. Když gestapo zachytilo stopu pomocí Aťkova kola, rodinu Moravcových zatklo. Aťka zemřel v Mauthausenu 24. října 1942. Jaká byla jeho opravdová úloha, o tom se komentátoři rozcházejí. Jisté je jen, že musel identifikovat mrtvé parašutisty a že úkryt v kostele Karla Boromejského v Praze byl objeven možná proto, že pověstný gestapák Fleischer pana Moravce při vyšetřování skoro umučil.

Z dob prázdninových pobytů v Holoubkově v letech 1938-1940 se zachovala Aťkova fotografie, kterou pořídila na Přikopech moje sestra, Alena Svitáková, když si z Holoubkova udělala výlet s Alenou Andělovou, Aťkou Moravcem a Láďou Kudrnou. Podle jejího názoru je fotografie z léta 1938, kdy jsme se přestěhovali do Prahy, ale může být i z pozdější doby. Na fotografii je Aťa Moravec s nejlepší sestřinou přítelkyní, Alenou Andělovou z Holoubkova — tedy nikoli neznámá osoba, jak tvrdí popiska u uveřejněného obrázku. V pozadí je vysoký, štíhlý mladý muž, Láďa Kudrna, syn generála Kudrny z Brna, skvělý kamarád a přítel mé sestry, který tragicky zahynul. Jak Láďa, tak Aťa a obě Aleny byli členy naší prázdninové party, která trávila celé dny na koupališti místní sokolovny. Zde jsme hrávali tenis, volejbal a ping-pong. Sokolovna byla u rybníka, kde jsem měl své kanoe, které spolu s kolem, fotbalem a rodokapsy od Bohouška Laudy zcela absorbovalo mou předpubertální energii, zatím co starší hoši a dívky prožívali své první lásky. Mně se zdálo tajné kouření dramatičtější, ale to se změnilo během dvou let, jak jsem objevil půvab pražských dívek Duni Kalouskové, která zemřela brzy po válce na sarkom, Mimi Jiřinové, jejíž otec zahynul za revoluce a dalších ozdob holoubecké sokolovny. Moje sestra Alena byla o dva roky starší a byla středem značné pozornosti. Měla řadu dopisů od Ládi a od Aťky, kteří spolu za války cosi pekli, ale dopisy se nezachovaly. 4. června 1984 mi sestra napsala, že „tatínek mi v heydrichiádě zabavil a spálil všechny dopisy od Ati a mnohé od Vládi Kudrny, v nichž byly vzkazy pro Aťku." Také maminka psalá ve svých vzpomínkách, jak tatínek za heydrichiády pálil tyto dopisy, takže z komína lítaly takové jiskry, že k nám přišla noční hlídka s dotazem, jestli u nás nehoří. V tu [illegible] u byla zatčena v bytě pod námi rodina generála Hasala a maminka píše také o tom, jak se zbavovala jakýchsi papírů, když paní Hasalovou s dětmi zatýkali. To však jsou jen marginálie k vážné závěrečné otázce: Co se stalo s památkou těch nejlepších, kteří padli za myšlenku nezávislého čs. státu, když se národ konečně zbavil nacistického jha? Sovětský protektorát s nimi zacházel ještě hůře. Odsoudil je k zapomnění.

ODSOUZENI K ZAPOMENUTÍ

Ztráta paměti, 1948-1984

„Svůj k svému a vždy podle pravdy."

František Palacký

Po válce ucítila památku plukovníka Svitáka obec Hukvaldy, kde tehdy ještě žila jeho matka. Když se prezident Edvard Beneš zastavil v létě 1946 na své cestě na Slovensko na Hukvaldech, aby poobědval na zahradě zámku, pořídil Národní výbor tabló fotografií obětí nacistické perzekuce. Z malé obce s asi dvěma tisíci obyvateli zemřelo v nacistických koncentrácích a věznicích po hrozné razii na partyzány v létě 1944, v níž zahynulo také několik našich prázdninových kamarádů, třináct osob. S dvěma z nich, Františkem Jančou a Vojtěchem Markem jsem chodil asi tři měsíce do školy a sáňkoval s nimi v zimě na Hukvaldech, s dvěma dalšími, Dionysem Zátopkem a Ludvíkem Fojtíkem jsme hrávali na koupališti volejbal. Pamětní tabló se však nezmínilo o celé židovské rodině obchodníka Kulky, která rovněž zahynula. Chodívali jsme ke Kulkům každé ráno kupovat čerstvé rohlíky a mléko, ale mě z neznámých důvodů fascinoval krám starého pana Kulky směsicí neobvyklých vůní a sudem s okurkami, jenž stál vlevo u vchodu. Je příznačné, že se židovská rodina pana Kulky na hukvaldské vzpomínkové desce neobjevila. Židé byli oprávněni obětovat své životy ve Svobodově armádě, která byla v SSSR složena převážně z Židů, ale dodnes nejsou oprávněni k tomu, aby se připomínaly jejich oběti v boji za svobodu. Plukovník Sviták byl po válce povýšen in memoriam na generála letectva, byl vyznamenán, k výročí jeho smrti vyšel v Národním osvobození (1947) článek, legionářská obec na Vinohradech uspořádala vzpomínkovou slavnost a přejmenovala se na Jednotu generála Svitáka. Avšak brzy poté, po únoru 1948, zaujali komunisté k demokratům tentýž postoj, jaký před nimi zaujali demokraté k Židům. Umučení legionáři, západáci a Masarykovci zmizeli z dějin a pokud žili, zmizeli ve vězení. Po dvacet let se o Otakaru Svitákovi neobjevila ani zmínka. Člověk, který zemřel v bitvě o Anglii na domácí frontě, byl odsouzen po druhé — k smrti zapomněním. Nebyl sám, stejný osud potkal všechny demokraty, letce a vojáky západních armád. Přirozeně, jejich příklad musel být umlčen, protože bojovat za demokracii se zbraní v ruce bylo a je s hlediska sovětských i nacistických kolaborantů velezradou vždy a všude. Opravdu je. Snad si vzal nacistický kolaborant Gustáv Husák vzor z masových vražd v Katynu, jejichž exhumaci osobně přihlížel jako oficiální člen delegace Slovenského štátu. Masová vražda na národní paměti je také jeho dílem.

Příklad mrtvých hrdinů je silnější než moc byrokratů, kteří je chtějí vygumovat z historie a sami sebe povýšit do úloh hrdinů tím, že kolaborují s okupačními armádami. Navzdory všemu — exempla trahunt. Strýcova smrt silně ovlivnila mé pozdější názory a chování, protože byla příkladem odvahy. Původně jsem chápal jeho osobní tragedii jako oběť za národní nezávislost v boji proti nacistické okupaci a netušil jsem, že by mohla mít i jiný, hlubší smysl. Považoval jsem strýce za vzor demokratického socialisty a domníval jsem se, že poměry let 1945-1948 jsou naplněním právě takové společenské soustavy, za niž strýc zemřel. Byl jsem tehdy sociálně demokratický studentský funkcionář a ačkoli jsem měl k únoru 1948 výhrady, nepochopil jsem hned dalekosáhlý význam změn, jež pak následovaly. V padesátých letech jsem však začal vidět paralelitu byrokratických diktatur a v roce 1956 jsem si už jasně uvědomil, že fašistická podoba diktatury má svou historickou obdobu v stalinském systému. Tento můj „objev" byl jistě trivialitou pro ty, kteří pochopili povahu totalitní diktatury dříve než já, ale pro mne to byl „objev" velmi důležitý, protože z něj vyplynula intelektuální vzpoura proti byrokratické diktatuře, maskovaně socialistickou ideologií. O tom se zachovala řada filosofických svědectví v mých publikovaných pracích a v politických komentářích. Neuveřejněný a neznámý zůstal soubor esejů, nazvaný Nevědecká antropologie, jenž byl v roce 1968 připraven k vydání, ale po okupaci byl zabaven. Vyšel teprve v emigraci soukromým tiskem jako novoročenka 1984 pro mé přátele a jedna z těchto úvah, nazvaná Smysl dějin, napsaná v roce 1963 v Terezíně, se přímo týká strýcovy smrti. Jak totiž úsilí o demokratizaci stalinské diktatury v Československu nabývalo nové podoby a riziko angažovat se pro demokratickou tradici posunulo význam mučedníků za svobodu do nového světla, nabyl pro mne strýcův příklad odvahy dalšího významu. Esej o smyslu dějin jsem tehdy napsal pro svou židovskou přítelkyni A.S., která v terezínském koncentráku prožila své dětství. V textu se odráží naše tehdejší rozhovory s přítelem J.S. o Číně a orwellovské téma. Esej vyšla anglicky v Orwellově roce, dvacet let poté, co jsem svou kritiku české byrokratické diktatury motivoval kontrastem mezi ideologickými postuláty sovětských hledisek na dějiny a realitou terezínského hřbitova a krematoria. Po dvaceti letech, kdy už kritika české diktatury není motivována ideologií, ale realitou sovětských atomových zbraní na území ruské gubernie, nemusí být text čtenáři zcela jasný, ale kdysi byl velmi striktním odmítnutím sovětských hledisek, zřejmým těm, kteří dovedli číst mezi řádky skrytá hlediska revisionismu a humanismu.

Pražské jaro 1968 bylo příliš krátké pro podstatnou změnu, ale přineslo přece nesporné zlepšení, protože vytvořilo příznivější klima pro pravdu o minulosti. Když k smrti odsouzený generál letectva Karel Janoušek byl rehabilitován a uveřejnil vzpomínkový článek o svém osudu. Objevily se některé další zmínky, články a knihy o západním odboji, řada letců byla rehabilitována. Mezi nimi byl i můj bratranec Adolf Pítr-Bartoň, jenž byl dokonce povýšen na plukovníka letectva; s trpkým humorem poznamenával, že si tuto hodnost vysloužil na Mírově. Sovětská okupace nevrhla poměry jen zpět do původní anonymity, ale pronikavě zhoršila samy možnosti udržet alespoň minimum národní kultury a státních zájmů. Tak mohlo vědomí o minulosti, nezkreslené cenzurou, pokračovat jen v západní emigraci, kde žila a žije řada bývalých západních letců. Ve Spojených státech jsem se setkal na kongresech Společnosti pro vědy a umění s řadou osobních známých Otakara Svitáka, s Alexandrem Hessem, s dcerou plukovníka Františka Moravce, paní Disherovou, s vdovou po generálu Hasalovi, s plukovníkem Skálou a dalšími osobami, které znaly jeho rodinu. Když bylo díky iniciativě Mirko Janečka založeno Sdružení přátel letců svobodného Československa a Kanadské listy začaly soustavněji uveřejňovat dokumenty k Bitvě o Anglii, napsal jsem ze starých poznámek tři studie, z nichž první se týká problematiky absurdity hrdinství, druhá tradice rodu a třetí Otakara Svitáka. Všechny tyto studie jsou založeny na souborech poznámek ke genealogickým studiím, jež jsem začal soustavně psát už v šedesátých letech, a tvoří kapitoly neuveřejněné knihy s názvem Tradice rodu (Dialektika generací). Zde je popsána historie rodu Svitáků z Kelče během posledních dvou staletí. Osudy generací kelčských sedláků a řemeslníků jsou zde podány jako epifenomenon dějinného procesu industrializace rakouské monarchie, vzestupu české národní myšlenky a demokratického úsilí o nezávislou republiku. Hotová kniha o nejvýraznější postavě rodu, Leopoldu Svitákovi, průkopníku automobilismu a konstruktéru prvních automobilů kopřivnického závodu Tatra, padla rovněž za oběť cenzuře, když byl v nakladatelství Profil v Ostravě zabaven celý rukopis i s jedinečnou sbírkou starých fotografií. Habeant sua fata libelli. Et scriptores.

Po sovětské okupaci byl ještě vydán dekret číslo 255 (1969), připravený již dříve parlamentem. S dvacetiletým zpožděním poskytl bývalým západním vojákům a letcům status protifašistických bojovníků a jisté právní a materiální výhody, které z toho vyplývaly. Normalizace však přinesla přerušení dříve běžné praxe neformálních schůzek západních vojáků a návrat k naprosté tabuizaci nekomunistického odboje, takže 6. července 1984 byli sice na oslavě 40. výročí vylodění Spojenců v Normandii přítomni i delegáti z ČSSR, ale v tisku o tom nepadlo ani slovo. Úřední mlčení prolomila teprve schůze příslušníků západních jednotek 2. června 1985 v kulturním domě železničářů na Vinohradech, kde byli účastníci ohromeni tím, že na tribuně byly vystaveny legionářské prapory a bojové zástavy z obou válek. Generál poručík Brychta podal jako mluvčí ÚV KSČ velmi příznivé hodnocení bojové činnosti čs. jednotek za druhé světové války. Zmiňoval se o bojovém mistrovství a hrdinství čs. vojáků a letců ve Francii a Anglii, uvedl ztráty na životech a byl odměněn dlouhým potleskem. Propagandistická rezoluce, jež následovala, se setkala s mlčenlivou apatií absolutní většiny účastníků, což nijak nepřekáželo Rudému právu ve falsifikující zprávě o průběhu schůze (Bojovali na západní frontě, RP 3. června 1985). Hrůzné srovnání se nabízí mezi českým a německým přístupem k obětem hnědé diktatury, uvědomíme-li si, že popravčí hala v Berlíně-Plötzensee, v níž zemřelo tolik vynikajících lidí, mezi nimi Otakar Sviták, je dnes pietně upravena. Je zde udržována památka na odpor proti hnědé diktatuře, kterou jinobarevná diktatura tabuisuje přesně čtyřicet let. Zásluhou Mirko Janečka vzniklo na západě Sdružení přátel letců, jež udržuje informační hlídku v torontských Kanadských listech. Zde byla uveřejněna první informace o Otakaru Svitákovi pod názvem „Jeden ze statečných" (Kanadské listy, 1. srpna 1986). Rozhlasová stanice Hlas Ameriky vysílala v létě 1984 velmi pěkný český pořad o generálu Svitákovi, připravený redaktorem této washingtonské stanice, Vojtěchem Nevludem, rodákem z Frýčovic, obce, sousedící s Hukvaldy. Doma však důsledky soustavné falsifikace historie vrhají dlouhé stíny i na ony knihy a autory, kteří se snaží v nesnadných podmínkách o objektivní popis protinacistického odboje. Všimněme si jen jedné z nich, knihy Jaroslava Koutka, Tichá fronta (Praha 1985).

Někdy až příliš tichá, snad proto, že knihu, kterou lektoruje docent policejních věd a vysloužilý estébácký provokatér Vlastislav Kroupa a vydává Jejich vojsko, musí proplouvat mnoha úskalími. Autor zde líčí zpravodajskou činnost různých odbojových skupin za války a zda tak činí ve shodě s pravdou, nemohu říci. Co naopak dovedu posoudit, je skandální skutečnost, že autor nezná ani uveřejněné prameny, ani publikované dokumenty, ani vyšetřovací protokoly, jež se týkají generála letectva Otakara Svitáka a jeho synovce plukovníka Adolfa Pítra-Bartoně. První byl odsouzen k smrti a popraven právě za svou protinacistickou aktivitu ve vedení Obrany národa, jež je tématem knihy, a druhý byl odsouzen k smrti a unikl popravě ve zmatku konce války. Zkreslení snad není záměrné, ale jak si vysvětlit, že o Svitákovi — autor nezná ani jeho křestní jméno — padá jen zmínka v nepodstatné souvislosti a Adolf Pítr-Bartoň není uveden vůbec, ačkoli dokumentární příloha mu přisuzuje výraznou vedoucí funkci v moravském odboji? Autor uvádí správně jména obžalovaných a vyšetřovaných ve Svitákově procesu, to jest inženýra Bohuslava Máchy, nadporučíka Jana Janouška, nadporučíka Miroslava Filipce a podplukovníka Miloslava Berky, ale obžalovací spis zřejmě nezná, protože by mu nemohla uniknout souvislost s plukovníkem Svitákem. Uvádí rovněž dalších pět procesů s letci, z nichž vyvozuje správně řadu schůzek, jež se konaly na Karlově náměstí, ale opět neví, že tyto skutečnosti jsou uvedeny ve vyšetřovacích protokolech Svitákova procesu. Tyto dokumenty v Praze existují, viděl jsem je v roce 1945 v rodinných památkách svého otce a v roce 1965 jsem podrobně hovořil s jediným přeživším Svitákova berlínského soudu, s inženýrem B. Máchou, který potvrzoval jejich autenticitu. Tehdy ještě žil i účastník schůzek plukovníka Svitáka s podplukovníkem Josefem Balabánem, podplukovníkem Josefem Mašínem, štábním kapitánem Václavem Morávkem a majorem Janem Sadílkem, totiž Svitákův synovec Adolf Pítr-Bartoň. Od tohoto svého bratrance jsem mnohokrát slyšel, jak podplukovník Mašín — strýcův kamarád z ruských legií — byl zraněn, když gestapo 13. května 1941 přepadlo dům v Nuslích, odkud vysílali. Václav Morávek si při útěku uřízl ukazováček pravé ruky, když sjížděl po ocelovém laně ze čtvrtého patra. O rok později, 21. března 1942, padl na Prašném mostě v přestřelce s gestapáky. Plukovník Sviták byl po odchodu plukovníka Bočka v únoru 1940 jejich velitelem až do svého zatčení v létě 1940, kdy bylo vedení Obrany národa decimováno gestapem. Proč? O tom nám říká kniha nechtěně mnoho zajímavého, protože se tu poprvé dozvídáme, jak sovětská rozvědka operovala protřednictvím českých komunistů uvnitř čs. národního odboje, tj. uvnitř cizích sítí západních rozvědek, což dělá úspěšné dodnes. A činili tak v době, kdy byl SSSR spojencem Hitlera. Proč byly ztráty nekomunistického odboje tak vysoké? Neslyšeli jste nikdy o Katynu?

Rozvědka v rozvědce není vynálezem Jamese Bonda, agenta 007. V Čechách se představuje v letech 1939-1940: „Okolnosti nutily členy (sovětské) skupiny často k tomu, aby se před svými informátory vydávali za zpravodajce, pracující ve prospěch západních tajných služeb — britské nebo francouzské." Autor se nijak netají tím, že v době, kdy byl Sovětský svaz spojencem Hitlera, pózovali jeho agenti jako příslušnici západních výzvědných služeb. Jinak nemohli do informačních sítí ÚVODu proniknout. Takové tvrzení překvapí toho, kdo by neočekával, že Hitlerův spojenec, Stalin, bude zásobován informacemi stejně jako Londýn, ale bylo tomu tak, protože takové byly i směrnice Edvarda Beneše ze zahraničí. Byla to katastrofální politika, uvědomíme-li si to, co tehdy nevěděl ani Beneš, ani Obrana národa: v období 1939-1941 Stalin nejen vedl ve spolupráci s Hitlerem agresivní válku ve Finsku a obsadil Pobaltí, ale na jaře 1940 dal v Katynu vyvraždit po tisících polské válečné zajatce, vyhnal miliony Poláků na Sibiř a dokonce poslal Hitlerovi darem německé komunisty ze svých vlastních koncentráků! Proč by neprodal stejně velkoryse sítě Obrany národa svému kolegovi Hitlerovi, když strategickým cílem jeho politiky bylo likvidovat vládnoucí buržoazní vrstvy ve všech zemích západní Evropy? Co dělala v tehdejším protektorátě sovětská rozvědka, to bylo v naprostém rozporu

s českými národními zájmy, protože zprávy, které dostával sovětský rezident v Praze, Leonid Mochov, mohly končit nejen v Moskvě, ale také v Berlíně. Považujete-li tuto možnost za přitaženou za vlasy, přečtěte si vzpomínky paní Margarety Buber-Neumannové, jež by se také nikdy nebyla nadála, že jako žena předního německého komunisty půjde na Sibiř a bude darována Hitlerovi spolu s německými komunisty, mezi nimiž byl i vynikající atomový fyzik Otto Hahn. Stalinovi byla v letech 1939-1941 bližší košile než kabát.

Ověřeným faktem zůstává, že zprávy pro Západ končily na Východě. Edvard Beneš sám píše ve svých Pamětech, jak podával zprávy sovětskému vyslanci v USA, K.A. Umanskému a pak v Londýně I.M. Majskému, který ho za to ve svých vzpomínkách velmi chválil. Beneš tak činil navzdor skutečnosti, že britská tajná služba před těmito kontakty varovala styčného důstojníka, podplukovníka Kallu, který obstarával čs. kontakt se sovětskou rozvědkou. Podle šéfa tehdejší čs. zpravodajské ústředny v Londýně, Dorchester Gate, E. Strankmüllera, se konaly v Londýně denně konspirativní schůzky se sovětským kapitánem letectva, Dornem-Rudlou. Byly prý utajovány jak před britskou tajnou službou, tak před plukovníkem Moravcem, nadřízeným Strankmüllerovi. Jestliže je Koutkovo tvrzení správné, pak byl buď E. Strankmüller velezrádce, anebo se tak dálo sub rosa s Benešovým vědomím, což se zdá pravděpodobnější. Míru zkreslení těžko ověřit, ale většinou se značně přeceňuje význam předávaných informací, včetně zpráv agenta 54, jenž údajně varoval před německým útokem proti SSSR. Beneš předal jeho zprávu Churchillovi. Skutečností je, že americký rezident v Berlíně, S.E. Woods a nikoli A 54 získal kopii Hitlerovy směrnice č. 21 již v prosinci 1940. V lednu 1941 ji znal Roosevelt a informoval o ní Stalina počátkem března. V dubnu tak učinil i Churchill, ale máme-li věřit Chruščovovi, považoval Stalin tyto zprávy za západní provokace a důvěřoval svému paktu s Hitlerem. Jestliže se Beneš domníval, že varoval Stalina informací od A 54, předanou tajně nejen Churchillovi, ale i Stalinovi, pak se mýlil stejně, jako když dříve KGB Beneše použila pro likvidaci Tuchačevského.

Podobná spolupráce, sebevražedná pro sítě ÚVODu, existovala i v okupované Praze, kde působil sovětský rezident, vystupující pod jménem Leonid Mochov, pracovník sovětského konzulátu, nazývaný také Rudolf, Orlov nebo ataše. Ten předložil zástupcům ÚVODu plán spolupráce a sešel se 30. července 1940 s Balabánem, avšak jediným výsledkem bylo zatčení vedení Obrany národa, mezi nimi Otakara Svitáka. Mochov byl pak vyměněn za jiného agenta, jemuž se říkalo Rudolf Druhý. Jaroslav Koutek uvádí, že sovětské výzvědné službě sloužila pětice čs. letců, vedená Radoslavem Seluckým, rodákem z Kyjova. Tento bývalý pilot Čs. aerolinií na lince Praha-Brusel byl prý v roce 1939 v Moskvě školen pro tajnou zpravodajskou práci. Členem jeho skupiny byl Jan Vycpálek z Tábora, zaměstnaný v letecké továrně v Otrokovicích u Zlína, který dodával zprávy z leteckého průmyslu, to jest z Avie a Letova, kde býval plukovník Sviták členem správní rady. Jisté je, že na jaře 1940 nebo dříve byl Vycpálek ve styku s plukovníkem Otakarem Svitákem a majorem Sadílkem, a že Radoslav Selucký s ním navázal spojení prostřednictvím ilegálních pracovníků ze Svazu čs. letců, tajemníků Josefa Malého, Josefa Kupky a prostřednictvím Joachyma Katzera ze Svazu soukromých zaměstnanců. Mimořádně důležitá okolnost tkví v tom, že skupina Radoslava Seluckého, jež pracovala pro sovětskou špionáž, se vydávala za západní zpravodajce. To byla chytrá ptákovina, mistrný podvod vlastního spojence, na nějž si sověti ve svých asiatských myslích vždy potrpěli. Avšak Selucký a Vycpálek přiznali Svitákovi otevřeně, že pracují pro sovětskou rozvědku. Výsledkem kontaktů se sověty byla sebevražda Sadílka, který na gestapu vyskočil z okna, zatčení Svitáka, pak Balabána, Seluckého (4. března 1941) a stovek dalších, popravených a uvězněných v dalších procesech letců, jež probíhaly od května 1942 do ledna 1943. Svitákův proces byl prvním z procesů letců, ale autor o tom nic neví, zaznamenává pouze několik lakonických vět: „Přes ilegální pracovníky ze Svazu letců a J. Katzera, kteří sami byli napojeni na Obranu národa, se R. Selucký a z jiné strany i J. Vycpálek dostali do styku s některými jejími pracovníky, konkrétně s plk. Svitákem a J. Sadílkem. Jim otevřeně přiznali, že pracují pro SSSR, a to v přesvědčení, že brzy dojde k válce mezi ním a Německem a že SSSR pak osvobodí všechny slovanské národy. Od nich potom také dostali některé zprávy a byla domluvena další spolupráce. Ta se však nijak zvlášť nerozvinula, neboť oba pracovníci ON byli v létě 1940 zatčeni".

Spojení Obrany národa se sovětskou rozvědkou je doloženo i dalšími pamětníky. Ze vzpomínky důstojníka generálního štábu a člena Obrany národa, Aloise Bláhy (Vzpomínka na „Vojtu" in: Kanadské listy, 1986/4) se dovídáme, že spolupracoval pod krycím jménem Láďa se zpravodajskou skupinou Balabán (Bohuš), Mašín (Pobera z Lomu) a Morávek (Vojta). Podléhal postupně třem plukovníkům generálního štábu, kteří však všichni postupně odešli do zahraničí, to jest Kudláčkovi-Hutníkovi (odešel v listopadu 1939), Vedralovi-Sázavskému (odešel v lednu 1940) a Bočkovi-Chodskému (odešel v únoru 1940). Alois Bláha tehdy působil jako generální tajemník Svazu čs. záložníků a sešel se se štábním kapitánem Morávkem (Vojtou) v březnu 1940 v Mezibranské ulici. Morávek přišel v převlečení za Němce-Tyroláka s monoklem. Při jedné z dalších schůzek, která se konala před 4. květnem 1940, kdy byl Bláha zatčen, překvapil Morávek Bláhu výrokem o důležité zprávě, nad níž prý budou překvapeni jak v Londýně, tak v Moskvě. Když se Bláha pozastavil nad moskevským spojením, Morávek mu řekl, že je přesvědčen, že Sovětský svaz bude hrát v této válce rozhodující úlohu a že spolupracuje s komunistickým odbojem. Tento postoj odpovídal tehdy rovněž Benešovu přesvědčení, jak dokládá K. Kaplan. Zda likvidace zpravodajských sítí ÚVODu a pak tisíců odbojářů za prvního a druhého stanného práva byly první splátky na výhody spolupráce Národní fronty se SSSR, jež nám přinesla únor 1948 a srpen 1968, to přenechme koňovi, ten má větší hlavu.

V příloze knihy Jaroslava Koutka (Tiché fronty, Praha, Jejich vojsko 1985) je dále otištěn na nestránkované příloze důležitý německý dokument z roku 1942, nazvaný „Entwicklung und Netz der UVOD-Nachrichtenorganisation in Mähren". Tento souhrn zpravodajské sítě ÚVODu na Moravě je třeba brát s rezervou, protože je to dokument gestapa, ale základní informace o vývoji moravské sítě ÚVODu jsou správné. To byl alespoň názor mého bratrance, synovce generála Otakara Svitáka, za války poručíka Adolfa Pitr-Bartoně, jenž mi po válce dokument vícekrát ukazoval a vysvětloval, protože je zde uveden jako vedoucí největší brněnské skupiny, která obstarávala spojení s Prahou a Kopřivnicí. Bratranec Áda je v přehledu gestapa uveden pod třemi krycími adresami jako Jindřich Krása, Prag XII, Beim Riegerpark, jako Josef Vondrák, Prag XVI, Přístavní 21 a jako zaměstnanec Verlagsanstalt Laichter u. Co., Prag XII, Beim Riegerpark. Ve skutečnosti žil střídavě v Brně u své matky, Lesnická 66 a u svého strýce, ing. Jaroslava Svitáka, Praha XIV., Fliegerstrasse (Letecká) 9. Jeho brněnskými spolupracovníky a informátory bylo tehdy alespoň osm osob (Stanislav Pokorný, Tomáš Kvasnička, Bedřich Pandula, Jaroslav Najmr, Vladimír Němec, Miroslav Deml, Zdeněk Buček a Josef Šeda), zatím co v Praze jich bylo alespoň sedm (Oldřich Doušek, Ladislav Klein, Bořivoj Tlasek, Bohumil Odstrčil, Zdeněk Janko, Evžen Smělý a Josef Tetauer). Informátoři z Kopřivnice nejsou uvedeni. Tato skupina fungovala až do zatčení Adolfa Pitra-Bartoně v létě 1942 a byla součástí sítě ÚVODu, k níž patřilo dalších šest moravských skupin. Tři byly v Brně, to jest skupina Jindřicha Velinského (krycí jméno Václav Čermák), skupina Eduarda Berky (krycí jméno Mánička) a skupina Bedřicha Kobližka (krycí jméno Karel Ungr). V Moravské Ostravě vedl skupinu Eduard Juštěk (krycí jméno Alois Žižka), na střední Moravě Wolfgang Jankovec (krycí jméno Jiří Bubeníček) a na západní Moravě Eduard Berka. Jako vedoucí Brna jsou uvedeni profesor Josef Grňa, Václav Velinský a Sedlmajer, též jako spojky Moravy s výborem ÚVODu v Praze. V něm jsou vedeni František Andršt a Karel Israel Bondy jako shromažďovatelé zpráv a profesor Vl. Krajina pod záhlavím Radiová ústředna. Přehled uvádí také archiv ÚVODu, který byl podle vyprávění mého bratrance uskladněn ve sklepě na Strossmayerově náměstí (číslo 9). Ukazoval mi dům poblíž gymnázia, kde jsem kdysi chodil do školy a tvrdil, že když byl zatčen Bondy, padl archiv do rukou gestapa a vedl k rozsáhlému zatýkání oné sítě ÚVODu, která je dochována v gestapáckém dokumentu, ale pochází z archivu ÚVODu.

Stejný původ má asi historický přehled ilegálních organizací na okraji dokumentu, v němž se uvádějí tři hlavní organizace po 15. březnu 1939: Politické ústředí (PÚ) dra Šámala, Obrana národa (ON) generála Ingra a Národní revoluční výbor (NRV) profesora Čížka. Tyto organizace vytvořily během roku 1940 koordinační výbor čili Ústřední vedení odboje domácího (ÚVOD), s nímž splynuly tři moravské skupiny — prof. Bureše, Jaroslava Trumpeše a profesora Grni. Tyto tři osoby vytvořily dále spolu s Eduardem Berkou a Bedřichem Kobližkem Výbor pěti, který koordinoval činnost v krajích, župách a v okresech: v přehledu je umístěn jako historická fáze vývoje zpravodajské organizace ÚVODu, nikoli jako skutečné vedení moravské větve ilegální sítě. Ověřit autenticitu těchto informací o vývoji sítí ÚVODu na Moravě je velmi nesnadné, pokud oficiální falsifikátoři dějin zamlčují nekomunistický odboj, ve snaze přičíst veškeré zásluhy boje proti fašismu komunistické straně a pěstují tak mytologii, která ovládá jak čítanky pro mládež, tak výstavy jako „Morava v boji proti fašismu" (Brno 1985, Katalog). Nemůžeme se tedy divit, že Jaroslav Koutek ve své knize neuvádí v textu činnost Adolfa Pitra-Bartoně, není mu znám ani jeho obžalovací spis, ani jeho další pestré osudy, ani souvislost s generálem Otakarem Svitákem, Ádovým strýcem. Áda mi několikrát vyprávěl dramatické příběhy, týkající se jeho setkání s Václavem Morávkem, o svém zatčení a své spolupráci se strýcem Otakarem, ale podrobněji se je neodvažuji líčit. Tyto vzpomínky zachovala jeho žena, paní Věra Pitr-Bartoňová, rozená Maloušková a paní Zdena Sochorová, Ádova sestra. Adolf Pitr-Bartoň byl jako mladý důstojník sympatizantem sociální demokracie a sledoval tak rodinnou tradici svého otce, sociálně-demokratického učitele z Kopřivnice, který si vzal Boženu Svitákovou, dceru závodního kopřivnické automobilky Leopolda Svitáka. Na proslulém skupinovém snímku stavby prvního automobilu v Kopřivnici (1898) je dokonce vedle Ádova děda Leopolda jeho další příbuzný, montér Bartoň (třetí osoba za L. Svitákem). To byl strýc Adolfa Pitr-Bartoně mladšího, jehož otec Adolf Bartoň starší byl kopřivnickým učitelem. Rozdíl jmen se vysvětluje tím, že Adolf Pitr-Bartoň starší byl adoptován v dětství po smrti rodičů a psal se pak Pitr-Bartoň po svých pěstounech Pitrech. Přesný stupeň příbuzenství mi není znám, ale domnívám se, že kopřivnický učitel Pitr-Bartoň a kopřivnický montér Bartoň byli bratři.

Podle vzpomínek Adolfa Pitra-Bartoně bylo hlavním úkolem plukovníka Otakara Svitáka provádět odsun letců na západ, napřed do Polska, pak přes Balkán do Francie. Když jsem jako hoch provázel bratrance Ádu v roce 1939 na výlety do polského pohraničí nedaleko Hukvald a když jsem v létě 1940 naposled fotografoval strýce Otu na Radhošti, netušil jsem, že tyto výlety měly mně skrytý význam. Věděl jsem jen, že po jednom výletě zmizel „strýc Miloš", bratr tety Jary, tj. učitel Vítězslav Pospíšil z Nákla u Olomouce, který pak jako kapitán vedl tiskový archiv v Londýně, účastnil se obléhání Tobruku a vrátil se po válce učit do pohraničí. Zemřel v padesátých letech v Praze. Z rozhovorů se svým otcem a s tetou Jarou, ženou popraveného Otakara Svitáka, si dále pamatuji, že velitelem Obrany národa a strýcovým nadřízeným byl generál Josef Bílý (zatčen v říjnu 1940), že ředitel Národní banky, „strýc Oliva", tetin příbuzný, dodával jakési přestřižené bankovky jako identifikace letců, že ve strýcově síti byl zapojen továrník Žádník, MUDr. Hlobil a nájemce hotelu Maměnka na Radhošti kapitán Krejčí, kterého jsem viděl v roce 1940. Dále k nám chodil tajně generál Fajfr a v Legiobance, kde byl strýc zaměstnán a kde jsem jej jednou navštívil, byl ředitelem Gustav Svoboda. Po válce jsem slyšel v různých souvislostech jména generálů-letců Karla Janouška a Vicherka, plukovníků Bohuslava Bočka a Jaroslava Vedrala, kteří byvali rovněž před odchodem do zahraničí členy Obrany národa, ale nic bližšího si nepamatuji. Na skutečnosti, že plukovník Otakar Sviták splnil svůj úkol vynikajícím způsobem, nemění nic ani trapné umlčování autora Tiché fronty. Téměř tisícovka čs. letců, odsunutých na západ, bojovala v Bitvě o Anglii. V létě 1942, když Otakar Sviták čekal v Berlíně na smrt, operovalo na území protektorátu dvanáct parašutistických skupin z Anglie s operačními názvy Benjamin, Percentage, Athropoid, Silver A, Silver B, Out Distance, Zinc, Bioscop, Bivouac, Steel, Intransitive a Tin.

Tyto marginální poznámky ke knize Jaroslava Koutka by bylo třeba uvést v podrobnější souvislost s nepublikovanou studií o mém strýci, kterou jsem napsal v Praze k dvacátému výročí jeho smrti. Tehdy jsem sebral vzpomínky jeho sourozenců, dětí, příbuzných a známých. Nelze je tu ani jen stručně shrnout. Uveďme jen, že Svitákův synovec Áda pokračoval v ilegální práci ještě dva roky po strýcově zatčení a že ho gestapo dopadlo teprve v létě 1942 za tak zvaného druhého stanného práva (27. května 1942 - 3. července 1942). Tehdy bylo na Moravě zatčeno 1198 osob a z nich 396 odsouzeno stanným soudem k smrti a popraveno. V souvislosti s válečným zpravodajstvím je na místě uvést, že poručík Adolf Pitr-Bartoň choval prosovětské a levicové sympatie. Když se vrátil z koncentráku, vstoupil do sociální demokracie, takže spolupráce se sovětskou výzvědnou službou by mu asi nebyla připadala nevhodnou. Podobně se jevila situace prezidentu Benešovi, Seluckému a Svitákovi, jak uvádí Jaroslav Koutek, stejně jako Václavu Morávkovi, jak uvádí Bláha. Z těchto sympatií byl Adolf Pitr-Bartoň dramaticky vyléčen pětiletým pobytem na Mírově, ale to je už jiná kapitola.

Bratranec Áda byl hezký člověk a jeho krycí jméno Jindřich Krása bylo případné. Říkali jsme mu Ádis, snad to byla zkratka Adonise, nevím už, kdo tu přezdívku vymyslel. Áda byl skoro o deset let starší než já. V květnu 1945 jsem ho viděl v uniformě z koncentráku a pak už jen jako závozníka ostravských dolů, který na Hukvaldech přestavoval stařičkův dům. Během roku 1968 dostal Adolf Pitr-Bartoň zpětné povýšení na plukovníka letectva, což mu udělalo velkou radost. Zemřel 21. srpna 1978, v den desátého výročí katastrofy, které čelil, jak mohl.

V životě a smrti Otakara Svitáka i Adolfa Pitra-Bartoně se odráží nadosobní tragédie českého národa. Zdá se, že to byly právě kořeny vlastenectví, tak podstatné pro celý rod Svitáků z Kelče, jež vysunuly příklad plukovníka Svitáka do popředí jako vzor hodný následování. Sledujeme-li genealogii Svitáků v kontextu s národními dějinami, pak se v každé generaci odehraje jakýsi zlom, v němž rod spěje kupředu jako vlna v národním příboji. Z anonymity kelčských sedláků a řemeslníků se vynořuje na sklonku 18. věku napoleónský voják Matěj Sviták, grenadýr z bitvy u Slavkova, jehož syn Josef, zámožný sedlář na hukvaldském panství, procítne k národnímu vědomí. Otevře pak svému synu Leopoldovi cestu ke vzdělání a k vzestupu, ne už jen prostřednictvím řemesla, ale také moderní techniky v průmyslové výrobě, v Kopřivnici. V další generaci se vnukové tohoto zapadlého vlastence, Otakar, Jaroslav a Zdenek, stanou vzdělanými členy středních vrstev, pražské české inteligence, a řídí průmyslovou výrobu ve svobodné republice. V další generaci pokračuje logika vývoje, ale národní a demokratické myšlenky jsou vystřídány problémy socialismu v globálním soutěžení supervelmocí. Jestliže osudy Svitáků byly spjaty s českou národní, demokratickou a socialistickou myšlenkou, pak právě krize těchto myšlenek zasáhly rod stejně pronikavě: rakouský bankrot 1873, devalvace měn, průmyslová krize třicátých let, druhá světová válka a obě okupace, nacistická a sovětská. Snad existuje jakýsi společenský vzor, který se v rodu dědí jako se dědí barva očí podle Mendelových zákonů. Pak nelze přehlédnout, že právě na vrcholu aktivity stihá úspěšné Svitáky jakási nepřízeň osudu, jejímž zdrojem jsou samy dějiny — ne oni sami. Leopold Sviták byl 43letý úspěšný technik, když ho automobilové neštěstí doživotně ochromilo. Jeho synu Otakarovi bylo 44 let, když se stal členem vedení Obrany národa a zaplatil za to životem. Jeho vnuk Adolf Pitr-Bartoň trávil své čtyřicáté narozeniny ve vězení na Mírově, odpykávaje trest za obranu demokratického socialismu a jeho další vnuk měl právě 42 let, když mu angažování se pro tutéž myšlenku vyneslo osmiletý žalář a vyvrhlo ho za oceán. Jako by si generace podávaly štafetu myšlenek, které pokračují navzdor tomu, že generace hynou ve službě národu, demokracii, socialismu. Biologa dnes nepřekvapuje názor, že konkrétní lidé jsou jen záminky pro existenci DNA, ale snad je sama DNA jen záminkou pro existenci myšlenek. Lidské hrdinství — oběť pro myšlenku — se mi zdá nasvědčovat. A tak i zapomenutí hrdinové konec konců vítězí nad svým osudem.

Konec.

Z OKUPOVANÉHO ČESKOSLOVENSKA

"Praha 88"napsala,že nejlepším dostihovým novinářem v ČSSR je Přemysl Neumann.--Angl. let.attaché,pplk. John J.Maynard,a jeho "pomocník" Sgt.G.Addy,byli ze země vyhoštěni./Londýn to Praze oplatil./--V Pieštanech žije v důchodu plk. let.,komunista a Zasloužilý letec Mikuláš Šinglovič, narozený 17.12. 1916 v USA.Létal za války na vých. frontě.--7.11.tomu bylo 15 let,co v Pardubicích zemřel býv.ředitel Kladrub/L dr.J. Šteinitz.--Vyšel objektivní článek o zatýkání čs.vlastenců na Zlínsku koncem r.1942;tehdy zatklo Gestapo 300 osob.Byli mezi nimi inženýři od Batů:Podvala,Hlobil,Kožíšek,Pokorný, Slezák a Rusňák.--V Košicích má pomník L.Kukorelli-Martin,let.npor.,který padl koncem listopadu 44.--Melantrich vydal knihu J.Galandauera "T.G.Masaryk a vznik ČSR".Má 40 stran a hodně fotografií.--"Hlas Revoluce" napsal,že za porážky Rudé armády v letech 41-42 byl zodpovědný Stalin,který dal popravit tisíce důstojníků v čistkách v letech 1937-38.--V býv.Petschkově paláci v Praze má být zřízeno Museum českého odboje 1939-1945.-- Fotb.internacionál Antonín Puč,který zemřel v Praze 18.4.88 ve věku 80ti let,začal hrát fotbal v Karlínské Čechii.--V Nitře zemřel biskup Ján Pasztor,76. --V nové knize "Zlatá přílba" je celá kapitola věnována F.Juhanovi,který žije ve Vancouver,BC.--Na hrobu zakladatele Zlína Tomáše Bati a jeho pilota jsou stále čerstvé květiny. Současně s "rehabilitací" Baťova jména v ČSSR, sílí akce občanů za Zlín.--Husákem vyhlášená amnestie se podle odhadu čs.úřadů týká asi 160.000 lidí,kteří žijí v záp.zemích. Žadatelé musí mlčky souhlasit s dnešním čs.režimem v Praze a musí se zavázat,že se budou chovat jako loyální občané ČSSR žijící v zahraničí. Nejde tedy o projev lásky k "zrádným emigrantům",ale je to jen nová a vychytralejší forma ve staré akci úpravy vztahů. Je zajímavé, že zákon u úpravě vztahů zůstává v platnosti,jen s tou změnou,že žadatel nemusí již žádat přímo presidenta Husáka o individuální milost. Také"výkupné" zůstává v platnosti a jeho výše se řídí podle výše vzdělání doma a podle současného platu v záp.zemi.--V Brně zemřel herec Vlad.Menšík,64.--"Rudé Právo" si nedávno vzpomnělo na nebožtíka Jaroslava Brodského,býv. gen.tajemníka K-231 v r.1968. Citovalo několik pasáží z jeho knihy "Řešení Gama",která vyšla v Torontě.--Hrad Kámen /okres Pelhřimov" se stal Museem jednostopých vozidel. Je tam mj. také plochodrážní Jawa 500 DT-890 z roku 1973.--Děti ve Varnsdorfu se učí správnému chování v blízkosti státních hranic. Starší děti pracují s mapami a učí se vyhodnotit stopy příp. narušovatele hranic. V tom soutěží s dětmi z vých.Německa.--V Ledči nad Sázavou existuje Klub sběratelů.Má na 60 členů a ti sbírají nejrůznější věci, od známek přes zapalovače a pivní láhve po odznaky V.I Lenina.. Předsedou je F.Pleva. Sbírá keramiku.

Galerie našich mecenášů

Sestra Marie Zálesáková položila základy k této ušlechtilé společnosti svým spontánním odkazem, který činil skoro 40.000 dolarů. Trochu později ji následovala sestra Jarmila Vokřálová, která před svou smrtí darovala 10.000 dolarů československé doplňovací škole v Torontu. Je na nás, aby žárný příklad těchto dvou vlastenek neupadl v zapomenutí. Až za hrob što jejich účinné a skutečné vlastenectví.

Sestra Zálesáková přišla do Kanady před poslední válkou. Jako bezdětná vdova věděla, že bez poslední vůle by její peníze šly lidem jí vlastně neznámým, pokrevním příbuzným z druhého či třetího pokolení a že při umělém přepočítávání kursu by celou jednou třetinou pomáhala vydržovat sovětskou okupační armádu v Československu. Rozhodla se proto, že její peníze zůstanou v Kanadě, aby tu sloužily snahám o udržení našeho rodného jazyka. A bez jejího odkazu by bývalo bylo nemožno pomoci řadě lidí a akcí...

Jako odpověď na komunistický puč v Praze v únoru 1948 kanadská senátorka Cairine Wilson a další příznivci z řad anglosaských Kanaďanů založili v Ottawě charitativní organizaci pod jménem *Canadian Fund for Czechoslovak Refugees*. Dar 40.000 od sestry Zálesákové posílí organizaci natolik, že přispěla značnou částkou k udržení kursu našeho jazyka a literatury na Torontské univerzitě. Bez tohoto příspěvku by kurs pravděpodobně zanikl.

Na dřívější výzvy v našem tisku se ozvala řada zájemců a někteří již ve svých posledních vůlích zanechali dary. Ale abychom udrželi své dědictví a abychom mohli přispět k obnově demokracie ve své rodné zemi, je třeba dalších sester Zálesákových a Vokřálových. A je třeba bratří, kteří by přispěli národnímu pokladu.

Pobělohorská emigrace se snažila vykoupit státní samostatnost vlastní krví v řadách švédského vojska. Mnozí její členové se dostali až do Prahy, ale nakonec zvítězily rakouské peníze. A v tom směru se mnoho nezměnilo. I dnes peníze mají velikou autoritu u příslušníků všech politických směrů. Podaří-li se nám vytvořit finanční základnu, udržíme českou a slovenskou Kanadu a její kulturní složky další generaci a ještě déle. A budeme schopni zmnohonásobit své úsilí o odchod sovětských vojsk z naší rodné země.

Krajané kteří by chtěli rozmnožit řady mecenášů a stát se členy této vpravdě národní galerie, nechť se laskavě obrátí o informace buď na Josefa Čermáka (tel.: (416) 369-7208) nebo na sokolskou pracovnici Zdenku Hollerovou (tel.: (416) 537-6211).

Kanadský fond pro čs. uprchlíky

IN MEMORIAM

JAROSLAV LITERA, od svého mládí věrný sociální demokrat, politický vězeň nacistů i komunistů, dotrpěl po dlouhé těžké nemoci 7.září ve Stuttgartu ve věku 71 let. Rodák ze Svaté na Berounsku, který pocházel ze staré soc. dem. rodiny (již jeho dědeček byl členem ústředního výkonného výboru za monarchie, otec redaktorem Práva lidu a význačným funkcionářem strany) byl obětí pohrom, které naší zemi stihly po zániku demokratické ČSR. S nesmírnou vnitřní silou nesl skromný pracovník spojů těžké následky dvojí strašlivé vazby i trpký úděl exilu, překonal postupné tbc páteře, operaci rakoviny hrtanu, těžkou automobilovou nehodu a dva infarkty; svědek a mučedník nelitostné doby.

"Právo Lidu"

Co jste si všimli dřív, Cindy, nebo jejího průvodce?

"Tělesné postižení je jenom části mého života, se kterou se musím vypořádat. Jsem zcela schopna a znám jiné možnosti jak zvládnout různé věci, od té doby co mi přestal sloužit můj zrak."

Cindy sama sebe považuje za šťastnou osobu, která je hrdá na svou nezávislost. Našla si práci a jiné zájmy, jako zpívání v kostelním zpěváckém souboru, a to jí udržuje v neustálé činnosti.

Tak, jako 937 000 jiných dospělých v Ontáriu, Cindy je sice tělesně postižena, ale sama se nedá svou zrakovou újmou odradit od zvládnutí věcí, které ji zajímají. Tak, proč by jsme to měli dělat my!

Uvědomujete si to?

Pro plakát v anglickém jazyce napište na:
Ontario Office for Disabled Persons,
700 Bay Street, 16th Floor,
Toronto, Ontario M5G 1Z6

Ontario
Office for Disabled Persons
Remo Mancini, Minister

ČECHOSLOVÁCI v ZAHRANIČÍ

Pavel Turek by rád ze Sulzbachu/Rakousko/emigroval na Aljašku, Ant.Korb /truhlář/ zas z NSR do Kanady.-- Arnošt Vostřejš, dlouholetý resident Sydney a Santiaga, se v Brně znovu oženil /nevěsta: Stanislava Květkovská/. Svědky byli: spisovatel Jaromír Tomeček a inž.J.Pokorný. Novomanželé tráví líbánky na Malorce. Gratulujeme!--J.Š. z Londýna, odlétá 7.12. na cestu po Austrálii a N.Zélandě. Četl se zájmem první díl reportáře I.Svitáka.--Náš čtenář A.R.Reitner v Mnichově zemřel.--V Harare /Zimbabwe/ zemřela MUDr.Stanislava Procházková /známá jako "Doctor Stan"/, roz.Nepomucká. Posíláme plk.gšt.K. Procházkovi naši upřímnou soustrast.--Baťovec J.Vlček nám z Wellingtonu, NZ, poslal 10 fotografií zachychující činnost tamního Čs.klubu.--12.11.tomu bylo 10 let, co v Londýně zemřel býv.místostarosta Brna Adolf Mokrý. Přátelé nezapomínají.--List "Weekender" v Burnie /Tasmánie/ přinesl reportáž o návštěvě vydavatele t.l. Dva nejznámější Tasmaňané čs.původu: Milan Vyhnálek /maj.exp.farmy LACRUM/ a Josef Chromý /maj.firmy na zpracování masa Blue Ribbon/. Nejznámější náš muž v Launcestonu: poslanec Jindřich Nermuť.--Jan Ryba nám z NSR poslal seznam čs.sportovců v exilu./Pošleme vážným zájemcům proti úhradě poštovného./--M.Skoch z Venezuely navštívil Kan.ostrovy.--B.Koblíha dosáhl v Anglii doktorátu a nyní "jako mladík 57 let starý" putuje znovu "do horka". /Jsme zvědavi, odkud se ozve./--Galovi /Tasmánie/ se ozvali z Thajska.--Na adrese: K.Ritter, Fahrenheitstr.23, 5300 Bonn, W.Germany, lze za 20DM objednat novou knihu P.Landovského "Soukromá vzpoura", rozhovor s K.Hvížďalou.--Nejaktivnějšími krajany v Brisbane jsou: Stan Šíma /Čs.rozhlas/ a Alois Rada /Čs.Klub/. V říjnu se konal úspěšný piknik našich na farmě D.Matuse v Medgeeraba, Qld.--O.Koutný nám poslal foto pomníku obětem čs.kom.režimu. Stojí v Alt Nagelberg, vesnici na rak.-čs.hranici.--Na případu vesničky Honbice /okr.Chrudim/ ukázal J.Nermuť v článku v chicagském "Hlasu národa, jak kom.teorie vedly k bankrotu. Z JZD se stal státní statek a ze sedláků-nevolníci.--Nejznámější komentátorkou v tisku a na TV v Sydney je Jana Wendt, českého původu. Její TV program: A Current Affair.--Ed Starý s paní Věrou mají pop.restauraci Gypsy Baron v Melbourne.

Nezávazný odhad hodnoty vašeho domu, obchodu, živnosti nebo jiné nemovitosti provede diskrétně a zcela zdarma
George (Jiří) Daneš
Family Trust
Corporation Realtor
Tel.439-1660 /anglicky/
266-1659 /česky/

DOMÁCÍ UZENINY
*
EVROPSKÉ LAHŮDKY
PARKLAND
MEAT PRODUCTS
ILJA
SANDA
2216 BLOOR WEST (u Runnymede)
TORONTO, ONT. M6S 1N4 TEL: 766-8338
Máme také houskové knedlíky.

NAŠI V USA

O.Petr, 8401 Darby Ave., Nortridge, CA.91325, USA, nabízí 90ti min. video PRAHA 88. Je to umělecko-dokumentární reportáž s pův.hud. doprovodem.--Prof.J.Kmenta by rád věděl, zda K.Hašler zemřel v Dachau či v Mauthausenu. Kdo ví?--Jan J.Neumann, 3002 Naugatuck Ave., San Diego, CA.92117-2527, USA, nabízí soukromou sbírku 50ti čs. videofilmů, jednotlivě po US$15. Katalog lze mít za US$1.--F.W.nám z Rockville, Md. poslal pěknou osobní vzpomínku na 28.X.1918.--Předseda Čs.klubu v Miami /FL/ Jan Hertl oslavil "70".-- Čestmír Jeřina, ve funkci tajemníka a pokladníka Čs.sociální demokracie v USA, vydal už 6 zajímavých oběžníků.--A.Dolinay z Filadelfie byl v S.Diegu a v La Jolla, CA.--Po intervenci Rady svob.ČSR zvýšila am.vláda kvotu uprchlíků z vých.Evropy za běžný rok na 30.000, z původních 15.000.--Novým presidentem AFCR se stal Vojtěch Jeřábek. Členem správní rady se stal dr.M.Povolný.--Madelaine Albrightová, známá am.TV komentátorka ve Washingtonu, je dcera dr. Josefa Korbela, býv.čs.diplomata a un.profesora v Denver, Colo.--V Eastsound, ve státě Washington, se konal sjezd býv.čs.skautů. Byli tam např. "Uncas", Luda Šafusová, "Dudla"/Jandáčková/, Olga Kyselková -všichni přátelé z Lgbg-Jagerhofu z r.48./Tamní smíš.oddíl vedl vydavatel t.l./--Jan Kuncíř vydal další číslo revue "The Ambassador".--V.Ryšavý měl ve Washingtonu pěkný projev k 28.X.

BOK PO BOKU
SPOLEČNĚ
ROSTEME

V Kanadě lid je naším bohatstvím.

Prospívá nám duch jednoty, rasové harmonie a rovnosti.

Náš nový multikulturní zákon zavazuje vládu, aby bojovala proti všem formám rasové nenávisti a proti diskriminaci.

Podporuje tuto myšlenku po celé naší zemi, čímž zanechává hrdý odkaz našim dětem.

Bok po boku, společně rosteme.

Please send me information about the world's first Multiculturalism Act and a copy of the proclamation suitable for framing.
LANGUAGE PREFERENCE: ☐ English ☐ French
Please print clearly:
NAME: _____
ADDRESS: _____
_____ CITY: _____
PROV: _____ POSTAL CODE: _____
Mail to: Canadian Multiculturalism Act
Dept. of the Secretary of State of Canada
Communications Branch
Ottawa, CANADA K1A 0M5

Department of the Secretary of State of Canada
Gerry Weiner, Minister of State for Multiculturalism
Secretariat d'État du Canada
Gerry Weiner, Ministre d'État au Multiculturalisme
Canada
This is our home-O Canada